Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Laisvosios Lietuvos

PASKIRAS NUMERIS 10 PENU

Lithuanian Weekly

Lietuviu savaitraštis

Nr. 11 (136) Londonas, 1950 m. kovo 17 d. IV METAI

PRANCUZIJOS PREZIDENTO VIEŠNAGE LONDONE

Pereitą savaitę Londoną aplankė Prancūzijos prezidentas Auriolis su žmona. Jis buvo labai iškilmingai sutiktas. Viešėjo Londone tris dienas ir buvo Britų karaliaus ir karalienės svetys. Viešėjimo metu prezidentas turėjo kelis oficialius vizitus ir priėmimus. Be kita ko jis atsilankė Britų parlamente, pasakė momentui tinkamą žodį, kuriame pažymėjo abiejų tautų draugystės dar didesnio sustriprinimo reikalą. Be kita ko prezidentas aplankė fabrikiniu būdu rytinėje Londono dalyje statytus karo metu subombarduotiems gyventojams namus. Prezidentas iškilmingai išlydėtas.

DAUGUMAS LIETUVOS BAŽNYČIU UŽDARYTA

Gautomis žiniomis, daugumas Lietuvos bažnyčių yra uždaryta. Kauno jezuitų bažnyčia paversta sandėliu. Ten sukrauta į Sibirą ištremtųjų gyventojų baldai. Vytauto bažnyčia paversta grūdų sandėliu. Uždaryta ir marijonų bažnytėlė. Kelios gimnazistės, kurios nuplėšė nuo šios bažnytėlės užrašą, kad ji uždaryta, yra šešiems metams ištremtos į Rusiją.

Neuždarytoms bažnyčioms leidžiama veikti tik kelias valandas rytais. Į bažnyčią įeiti reikalaujama bilieto, kaip į kiną, kuris kaštuoja 7 rubliai.

ŽEMĖS REFORMA ITALIJOJ

Antradienį Italijos užsienių reikalų ministeris pirmininkas De Gasperi paskelbė radikalios žemės reformos įstatymo projektą. Manoma, kad įstatymas bus priimtas ir žemės reforma pradėta vykdyti šių metų liepos pradžioj. Reforma palies apie 8.000 stambių žemės savininkų. Už žemę bus atlyginta: 1/4 dabar, o 3/4 per 25 metus. Žemei nusausinti ir įdirbti numatoma paskirti 600 mil. svarų. Ši programa suteiks darbo milijonams bedarbių, o pati žemės reforma duos pragyvenimą 2 milijonams žmonių.

Italų komunistai žemės reformai priešinasi, nes ji mažina jų veiklos galimybes, atima akstiną bežemiams kurstyti nepasitenkinimą esama santvarka.

PRANCUZIJOJ STREIKAI TEBESITĘSIA

Pereitą savaitę Prancūzų parlamentas, pagaliau, priėmė įstatymą kovai už sabotažo veiksmus ir priešvalstybinę agitaciją. Už įstatymą balsavo 393 atstovai, prieš — 183. Nusikaltę bus baudžiami kalėjimo bausmėmis. Šio įstatymo svarstymas ilgai truko ir pasižymėjo ne tik karštomis, kalbomis, bet ir muštynėmis, kurias kėlė komunistai, norėdami sukliudyti įstatymo priėmimą. Pastarojo įstatymo priėmimas laikomas dideliu dabartinės Prancūzų, Bidaulto koalicinės vyriausybės laimėjimu. Tačiau streikai krašte tebesitęsia, kaip neutralūs stebėtojai mano, vyriausybė negalės jų apvaldyti tol, kol neišspręs atlyginimo pakėlimo klausimą.

PALENGVINS DARBOVIEČIU KEITIMĄ

Britų Darbo ministeris parlamente pareiškė, kad vyriausybė nutarusi atšaukti tuos darbo srities nuostatus, kurie nustato, kad įsidarbinimas turi būti atliekamas tik per Darbo įstaigas ir jų sutikimu darboviečių keitimas.

Kol nuostatai nepaskelbti, negalima pasakyti, ar jie bus taikomi visiems dirbantiesiems, ar EVW iš jų bus išskirti.

PROTESTUOS DĖL BALTIJO KRAŠTŲ SOVIETINIMO

Vasario 28 d. įvykusiam Baltų Biuro posėdy nutarta imtis iniciatyvos dėl rusų vykdomos sovietų administracinės reformos Baltijo kraštuose. Toks žygis yra priešingas Hagos konvencijai, kuri nustato okupanto teises okupuotame krašte.

IRO SVARSTO DiPi REIKALUS

Kovo 14 d. Ženevoje prasidėjo IRO tarybos sesija. Svarstoma DiPi reikalai. Lietuviams konferencijoj atstovaus: BALFo įgaliotiniai — J. Valaitis ir Garbačiauskas, LRK pirm. Dr. Jesaitis ir VLIKo atstovas P. Sidzikauskas.

SAVAITĖS IVYKIAI

BELGŲ PLEBISCITAS

Pereitą sekmadienį Belgijoje įvyko plebiscitas, arba gyventojų atsiklausimas dėl karaliaus Leopoldo grįžimo. Karalius, kaip žinoma, gyvena Šveicarijoje ir savo teisių į Belgijos sostą neatsisakė. Jis ten gyvena nuo karo pabaigos. Tremty karalius atsidūrė dar karo laikais. Karo metu jis buvo vyriausias belgų kariuomenės vadas ir pamatęs, kad jo kariuomenė negali vokiečių spaudimo atlaikyti, įsakė kovą sustabdyti. Į užsienį jis nepasitraukė, bet liko krašte, kur buvo vokiečių internuotas, o vėliau išsiųstas už Belgijos ribų.

Po karo, atsikūrus Belgijai, pradžioje vyravo nepalankios karaliui nuotaikos. Jam buvo prikišama net šališkums vokiečių atžvilgiu, tačiau, laikui bėgant, paaiškėjo, kad tie kaltininmai yra be pagrindo. Karaliaus grįžimo ar negrįžimo klausimas vis aktualėjo. Partijos dėl to nesutarė. Kairiosios partijos nusistatė prieš karaliaus grįžimą. Pagaliau sutarta klausimą išspręsti gyventojų atsiklausimo keliu.

Karalius, žinodamas tokias nuotaikas, prieš plebiscitą pareiškė, kad jei negausiąs 55% gyventojų pritarimą, tai atsisakysiąs sosto savo sūnaus Buduino naudai.

Plebiscitas įvyko. Jis buvo privalomas. Už karaliaus grįžimą 57 1/2%, kiti prieš arba susilaikė. Tokie plebiscito duomenys nepalengvino klausimą išspręsti dėl karaliaus grįžimo. Atvirkščiai, jie parodė krašto gyventojų skilimą, nes flamų gyvenamose vietovėse už karaliaus grįžimą pasisakė per 72%, tuo tarpu valoniškos vietovės, kur naudojama pracūzų kalba, už karaliaus grįžimą pasisakė apie 42%.

Plebiscito duomenis svarstė belgų vyriausybė ir teks svarstyti jį dar ir parlamentui. Ministeris pirm. Eyskensas, norėdamas patirti karaliaus nuomonę, išvyko pas jį tartis. Iš viso neprileidžiama, kad karalius Leopoldas, pamatęs tokius plebiscito duomenis, ryžtųsi į Belgiją grįžti, nes jo grįžimas sudarytų ministerių kabineto krizę.

NĖRA PRASMĖS SU RUSIJA DERĖTIS

Neseniai JAV užs. reik. ministeris Achesonas skelbimų organizacijos pareigūnų susirinkime pasakė kalbą, Amerikos užsienio politikos klausimais. Ši jo kalba visur atkreipė dėmesį, nes ji aiškiai išryškina Amerikos politiką Rusijos atžvilgiu. Kalbėdamas apie dabar esantį „šaltąjį karą", Achesonas pasakė, kad visiems reikia laisvanoriškai nukreipti savo pastangas ta linkme, kad tas karas būtų laimėtas.

Santykiuose su Rusija vienintelis sėkmingas būdas yra jėgos prieš pastatymas. Patyrimas rodo, kad Rusija tose srityse, kuriose tik ji pajunta silpnumą, arba vienybės stoką, visada stengiasi pasinaudoti.

Brutalus klausimo sprendimas, pasinaudojant karine jėga, nėra demokratijos priemonė. Kremlius tai žino. Vedame kovą su priešininku dėl savo būties. Būklė yra tokia, kad į žaidimą pastatėme savo buvimą. Atsidūrėme tokioje būklėje, kurioje galime pralošti viską, nė vieno šūvio neišsovę.

Amerikos užsienio politika iš vienos pusės turi būti parengta visur, kur tik galima pasipriešinti Sovietų Rusijos puolimams, kaip pavyzdžiui Graikijoj ir Turkijoj suteikta tiems kraštams pagalba, iš kitos — būtinas ūkinių, politinių, visuomeninių ir psichologinių sąlygų sudarymas demokratinio gyvenimo esmei sustiprinti bei pažadinti.

Su Rusija tik tuomet galima bus susitarti, kai laisvosios tautos bus susivienijusios ir kai nebeliks silpnų vietų.

Šiuo laiku derybų su Rusija galimybę Achesonas atmeta, nes jos nieko gera neduotų, o tik sukeltų viltis ir baimę, kuriomis tik rusai pasinaudotų.

PROTESTAI PRIEŠ RUSIJOS VYKDOMUS RINKIMUS

Kovo 12 d. Rusijoje ir prie jos prijungtuose kraštuose įvyko vadinami Aukščiausios Tarybos rinkimai. Vėl buvo pasiūlyta vienas kandidatų sąrašas ir tik tiek kandidatų, kiek reikia išrinkti atstovų. Apie tokius rinkimus, kaip tikrų rinkimų sukarikatūrinimą, netektų nė kalbėti, nes rinkiko vaidmuo šiuo atžvilgiu nieko nereiškia, jei ne keletas kitų aplinkybių. Visų pirma, prieš rinkimus buvo vedama vadinama rinkiminė agitacija, sakomos kalbos ir išleista visokių spaudinių. Be melo, pasigyrimų, juose galima rasti ir šiokių tokių žinių, kurios šiaip neskelbiamos Rusijos spaudoje. Pasirodo, Rusijoje jau pradėtas naujas penkmetis, didinamas apsiginklavimas ir turima daug sunkumų dėl to, kad tie reikalai neina taip, kaip suplanuota.

Kokie bebūtų šie rinkimai, bet kada jie vykdomi ir Lietuvoje, kuri tėra tik Rusijos okupuotas kraštas, dėl to toks jos žygis pažeidžia tarptautinę Hagos sutartį, nustatančią okupanto teises okupuotam krašte, kurią pasirašė ir Rusija.

Dėl Rusijos vykdomų Lietuvoje rinkimų, Lietuvos atstovai įteikė protesto notas.

(*Tęsinys 6 pusl.*)

JAV žemės ūkis kasmet sunaudoja per 8 milijardus galonų (galonas 4 1/2 litrai) skysto kuro. 1948 metais traktoriai sunaudojo 3.280 milijonų galonų, automobiliai — 2.120 mil. galonų, sunkvežimiai — 925 mil. galonų, žemės ūkio produktų apdirbimo įmonės — 290 mil. galonų, namų ūkis — 1.600 mil. galonų. Paveikslėly matyti kaip nedirbama žemė tampa dirbama.

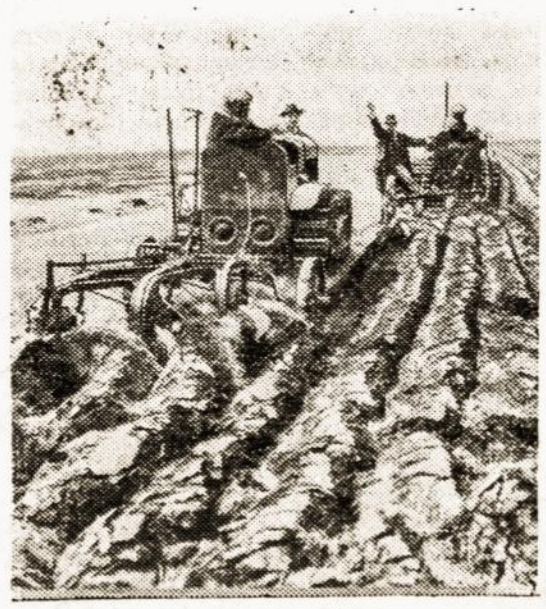

Sutton Coldfielde, Pietinėje Anglijoje pastatyta naujas televizijos bokštas, kurio dėka galima bus aptarnauti daugiau 6 milijonus televizijos priėmėjų. Televizinės stoties bokštai turi būti aukšti, kad spinduliuojamųjų elektrinių bangų sklidimo nesukliudytų pasitaiką sklidimo spinduly kalnai ar aukšti trobesiai. Paveikslėly matomas Sutton Coldfieldo stoties bokštas yra 250 metrų aukščio. Geras televizijos priėmimas galimas bus tik 90 km. spinduliu nuo jo esantiems priimtuvams.

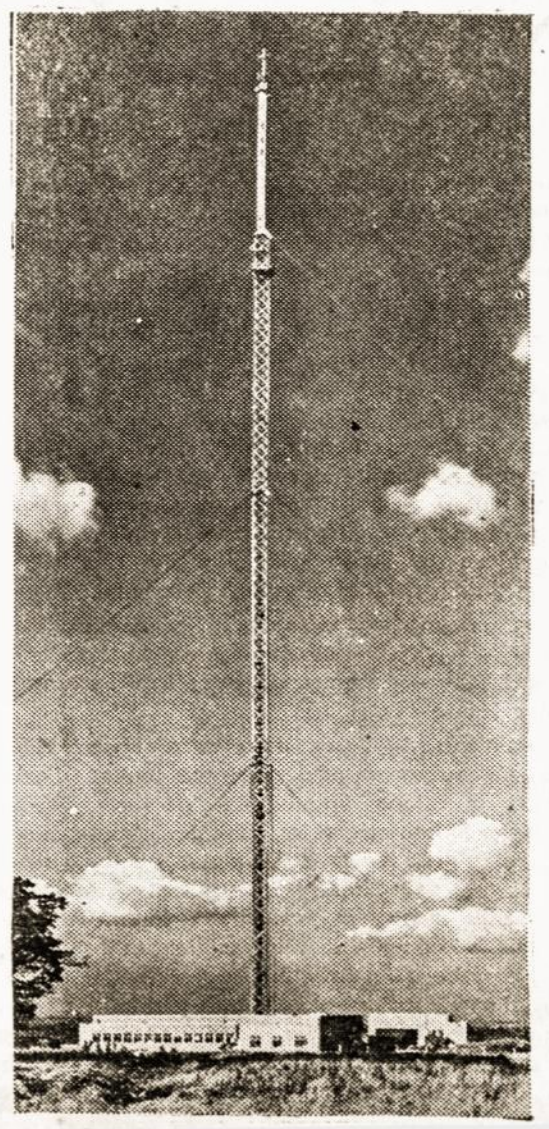

Egipto karalius Farukas, neseniai persiskyręs su žmona, mano vesti šešiolikametę Narriman Sadek, vieno Egipto valdininko dukterį, kuri dabar studijuoja viename Šveicarijos universitete. Dėl šios jo meilės Amerikos spaudoje pasirodė ilgiausios istorijos, o už panašias istorijas šveicarų spaudoje Egipto vyriausybė yra įteikusi šveicarų vyriausybei net protesto notą.

CLEMENTIO KARJEROS GALAS

Iš Čekoslovakijos paskleistos žinios sako, kad ikišiolinis Čekoslovakų užs. reik. min. Clementis atsistatydinęs. Ši žinia nėra nelaukta, nes jau pereitą rudenį sklido žinios, kad jis patekęs Kremliaus nemalonėn. Tuo laiku Clementis buvo Naujorke, JTO posėdžiuose, dėl to ryšium su tom žiniom spėliota, ar jis dar grįš į Čekoslovakiją. Tačiau jis demonstratyviai grįžo, lyg norėdamas tuos prileidimus paneigti.

Clementio atsistatydinimas siejamas su valymais Čekoslovakijoje ir ruošiama garsia byla. Savo nepasisekimams pateisinti, čekų komunistai reikalingi garsios bylos, kaip Vengrijoje buvo Rajko bei panašios bylos kituose satelitiniuose kraštuose. Tokiai bylai reikalingi stambūs šulai, o čekų komunistams jų trūko. Prileidžiama, kad Clementis ir bus tinkamas kandidatas tokiam teisminiam spektakliui.

FUKSO AFEROS ATGARSIAI

Neseniai pasibaigusios Fukso šnipinėjimo bylos sukeltas visuomenės pasipiktinimas neatslūgsta. Apie Fukso išdavimą daug rašo Amerikos spauda ir daro įvairius prileidimus. Anot kai kurių Amerikos žinovų, tik paskutiniai atominės ir vandenilinės energijos tyrimų duomenys rusams gali būti nežinomi. Šiaipgi, visa, ką Fuksas žinojęs, galėjo rusams išduoti. Jis turėjęs nepaprastą atmintį sudėtingiems skaičiavimams. Dėl to jis galėjęs tiek medžiagos pateikti, kiek ir šimtas paprastų šnipų.

Kai dėl Fukso aferos galo, tai prileidžiama, kad rusai juo galėję nusikratyti, kada jis pasidaręs jiems nenaudingas, kai ką užvesdami ant tam tikrų „pėdų", kaip paprastai atsikratoma nenaudingų šnipų. Šiuo atsitikimu galėjo būti ir tikslas pakenkti amerikiečių ir britų draugystei.

ŠNIPU BYLA

Naujorke baigėsi kelis kartus atidėliota Rusijos šnipų byla. Buvo teisiamas rusas Gubičevas, JTO technikinis tarnautojas ir JAV teisingumo ministerijos tarnautoja Coplon.

Pastaroji Gubičevui buvo perdavusi svarbias valstybines paslaptis. Abu nubausti po 15 metų kalėti. Rusui duota dvi savaitės laiko iš Amerikos išvykti, jei neišvyks, bus kalinamas. Jis pareiškė, kad išvykstąs.

DIDŽIAUSIA LEKTUVO AVARIJA

Kovo 12 d. netoli Llandow aerodromo nukrito britų keleivinis lėktuvas „Tudor", skridęs iš Belfasto. Žuvo 80 žmonių, gyvi liko 3. Visi skridusieji buvo valai, kurie grįžo iš tarptautinių Valija-Airija rugby rungtynių Belfaste. Nukritęs lėktuvas buvo vienas daugiausia į Berlyną, blokados metu, nugabenusių krovinių. Nelaimės priežastis tiriama.

IR ŠITUO KELIU NENUEISIME

„Britanijos Lietuvis" 5 num. p. V. Steponavičius straipsnyje „Kultūros fondo reikalu" teisingai apibūdina mūsų kultūrinio gyvenimo būvį D. Britanijoje. Sutinkame su jo sugestijonavimu, kad „... baikime kalbas — laikas prabilti visai visuomenei ir griebtis darbo". Tačiau ties jo konkrečiu pasiūlymu pataisyti šitai būklei sustojame, susimąstome ir suabejojame. Jis sako: „... sueikime visi — dideli ir maži, bendran būrin...". Teisingai, nes paskiras asmuo, ar mažytė grupelė ištikrųjų maža gali padaryti. Tik čia reiktų pastėbėti, kad visi tie, kurie norėjo sueiti būrin, jau prieš pustrečių metų suėjo. Juk mes turime organizaciją, kurios įstatų pirmajame paragrafe įrašyta: „...bendromis jėgomis rūpintis savo narių kultūrine... būkle". Atsieit, jau yra organizacija, kuri pasiėmė vykdyti mūsų kultūrinio gyvenimo uždavinius. Jeigu mes šiandien konstatuojame faktą, kad mūsų kultūriniam gyvenime ne viskas taip, kaip turėtų būti, reikia rimtai suabejoti, ar nauja organizacija, nors ir turinti skambų „Kultūros Fondo" vardą, mūsų problemas galės išspręsti.

Jeigu šiandien D. Britanijoj esą lietuviai, beveik visi būdami DBLS-gos nariais, paskirai, ar grupelėmis daro vienokius ar kitokius bandymus ir ar dėl „nesusigiedojimo" tuščių ambicijų ar lėšų trūkumo negali nieko žymesnio įvykdyti tai lygiai tas pats gali atsitikti ir naujojoje organizacijoje. Ir naują organizaciją tvarkys ir joje dirbs tie patys, dirbs tie patys D. Britanijos lietuviai, bet ne dangaus angelai. Ir ten atskiri entuziastai darys paskirus bandymus ir nepajėgs jų išvaryti iki galo, nes truks pinigų. Ne! „Kultūros Fondas" organizacija nesurinks tų pinigų, kuriuos mes paaukojome Venerai, Bachui ir tabakui; nepanaikins mūsų mažyčių ir naivių ambicijėlių, pagaliau neapšvies visų tų, kurie užsirišę ir užsimerkę akis žengia į savo tautinės mirties guolį.

Nauja organizacija ne tik nepalengvins mums kultūrinio darbo, bet priešingai, jį dar daugiau apsunkins. Juk reikės ieškoti Londone, Manchesteryje, ar kur kitur naujų arklidžių jos centrui, reikės naujų skyrių, naujų valdybų; reikės rinktis į naujus posėdžius; daug kalbėti, o maža nutarti ir t.t. Žodžiu, bus dar daugiau kalbų ir popierizmo, o konkretesniems darbams laiko liks dar mažiau. Iš kurgi nauja organizacija paims tą magišką lazdelę, kuria surinks pinigų kultūrinių darbų vykdymui, jeigu mes jau pusantrų metų kalbame apie Lietuvių Namus Londone ir vis dėlto nei pusės reikiamos sumos neturime?

Ne organizacijos trūkumas yra mūsų kultūrinio gyvenimo stabdis, bet mūsų aklumas. Teisingai p. V. Steponavičius klausia: „Argi nesame apakę?" Žinoma, kad esame. Didelė dalis klūpime prieš pilvo stabą, o dar didesnė prieš svetimus dievus. Savo sunkiai uždirbtus šilingus ir svarus atiduodame gyvenimo lupynoms ir šiukšlėms nusipirkti ir vistiek liekame alkani, o vertybėms, kurios pasotintų mus, vaikus ir vaikų vaikus, ir penų neištenkame.

Ne naujos organizacijos mums reikia, bet supratimo, kad žmogus nėra vien tik fizinė būtybė, ir kad vien duonos mums neužtenka; mums reikia supratimo, kad savo dvasinį alkį galime nuraminti tik sava lietviška dvasine duona, o ne apgaulingais trupiniais nuo svetimo stalo. O kad įsigytume lietuviško dvasinio peno, mes turime sudaryti sąlygas tiems, kurie tą peną mums teikia. Mums reikia supratimo, kad šilingus ir svarus reikia mokėti ne tik už maistą, drabužį ir butą, bet ir laikraščio leidėjui, knygos autoriui, chorui, kompozitoriui, mokyklai ir t.t.

Jeigu mes visa tai pajėgsime suprasti ir tučtuojau pradėsime vykdyti, tuojau turėsime Lietuvių Namus Londone — organizacijos būstinę, turėsime gerą laikraštį, turėsime spaustuvę ir knygų, turėsime koncertams sales ir chorus, turėsime mokyklas bei vaikams darželius ir nereiks kurti kitų organizacijų laikui ir popieriui eikvoti.

V. Akelaitis

KAS GERIAU

Mūsų Sąjunga žengia jau ketvirtuosius metus. Savaime aišku, kad ir geriausiose sąlygose per trumpą laiką neįmanoma įgyvendinti visi už simojimai, kurie mums stoja prieš akis.

Dar aiškiau turi būti, kad mūsų užsimojimų įgyvendinimas nepriklauso tik nuo vykdomųjų organų, bet daugiausia nuo mūsų pačių t.y. narių ir tų, kurie dar nėra nariai. Tačiau, laikui bėgant, mūsų skaičius didėja, nors dar ir ne tokiu tempu, kaip turėtų būti. Vis dėlto sveikintinas reiškinys, kad mes stiprėjame.

Daugelis mūsiškių dar laukia ir stebi, ir jeigu mes, kurie esame sąjungos rėmuose, įrodysime darbais ir pateisinsime savo buvimą, jie tikrai ateis Nepaslaptis, kad žmonės po įvairiųp ergyvenimų ir sukrėtimų, o kartais ir iš savųjų pušes patyrę nuoskaudų, yra viskam atsargūs bei pasyvūs. Praktika rodo, kad kliūtims pašalinti yra priemonių. Svarbiausia, tai nuoširdus esamos būklės ir mūsų sąjungos uždavinių išsiaiškinimas. Ir štai, žmogus, iki šiol buvęs viskam pasyvus, po nuoširdaus išsiaiškinimo pradeda įsijungti į bendrą darbą ir įsijungęs kartais būna net aktingesnis už senesniuosius narius.

Nepapildysime savo šeimos kumštimi į stalą trenkimu, nes vienas neapgalvotas, neatsargus žodis gali pridaryti žalos.

Kartą, teko nugirsti toks išsireiškimas. „Aš geriau kalbu su svetimu žmogum nelietuviškai, jeigu jis pažįsta Lietuvą ir mus, kaip su lietuviu, nors ir lietuviškai, kuris dar niekur neprisidėjo".

Dėl tokios nuomonės reikia paabejoti. Vargu, kad kito krašto žmogus, nors ir labai gerai mūsų reikalus žinodamas, prisidės savo darbu arba pinigu prie mūsų darbo. Tuo tarpu savas, nors iki šiol dar niekur neprisidėjęs, tikrai gali ateiti ir nuoširdžiai įsijungti į bendrą darbą.

Juk ne visi vienu metu stoja į piūtį, bet tuomet, kai pamato, kad jau nauda pribrendo ir darbo jėgos maža, jie suprasdami talkos reikalingumą, ateina padėti. O talka mums reikalinga dabar ir bus reikalinga ateityje.

Būkime tikri, kad laikui bėgant visiems pabus pareigos jausmas ir jie stos į darbą nepavėlavę.

P. Liuodis

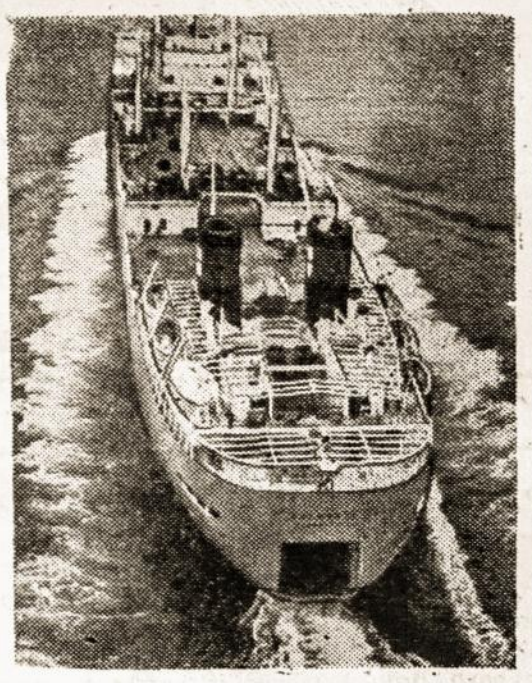

Moderniosios medžiojimo ir žūklavimo priemonės gresia visiškai išnaikinti didžiuosius žemės ir vandens gyvūnus. Paskutinių dešimtmečių bėgyje smarkiai sumažėjęs banginių skaičius privertė sudaryti visų banginių medžiokle besiverčiančių kraštų susitarimą. Jame nustatyta, kad pav., pietinio poliaus srityse, kasmet gali būti sumedžiota ne daugiau, kaip 16.000 banginių. „Banginio ūsai", tikrumoje randami banginio burnoje dantų vietoje, dėl kurių maždaug prieš du šimtu metų pradėta masiškai medžioti banginius, yra tam tikra panaši į ragą medžiaga. Iš jos buvo daromos plokštelės ir spyruoklės, būtinos to meto moteriškų drabužių — krinolinų ir korsetų siuvimui. Nors krinolinų mada seniai pasibaigė, bet banginių medžioklė vyksta ir toliau. Žaliava margarinui, muilui, kosmetikos preparatams ir vaistams, pagaliau mėsa ir riebalai maistui, visa tai gaunama dabartintu metu iš banginio ir daro jo medžioklę labai svarbiu ir apsimokančiu dalyku.

Paveikslėly matyti laivas — dirbtuvė „Kosmos III" 25.000 tonų talpos. Mažesni medžiojimo laivai atvelka prie jo sumedžiotus banginius, kurie pro angą laivo užpakaly įtraukiami į vidų, kur ir sudorojami.

ATOSTOGAS PRALEISTI PATARTINA BLACKPOOLYJE

Maistas ir nakvynė dienai dvylika ir pusė šilingo. Būtina iš anksto užsisakyti.

Kreiptis adresu:

L. Živatkauskas, 62, Holmfield Road, Blackpool, N.S.

DBLS Huddersfieldo skyriaus narį **Joną PALIONĮ** ir Miss **Joyce WADGE**, sukūrusius šeimos židinį, sveikina ir linki laimingo gyvenimo.

Valdyba ir nariai

KAIP AŠ PER RINKIMUS BALSAVAU

Britų parlamento rinkimų duomenys, nors ir nebuvo nelaukti, jie vis dėlto visus nustebino. Nustebino ir mane, ir man visai kitos mintys sukosi galvoje, einant balsuoti. Juk aš ėjau rinkti Imperijos vyriausybę ir mano balsas galėjo nusverti, kokią vyriausybę D. Britanija turės ateinačiais penkiais metais. Sakysit fantazija — visiškai ne. Tai tik demokratinė galia, kurią britų pilietis turi šiame krašte. Ir toji fantazija galėjo virsti realybe, nes mano balsas galėjo nusverti, koks kandidatas iš mano apylinkes bus išrinktas (balsams pasidalinus lygiai); o mano išrinktas kandidatas parlamente galėjo nusverti, kuri partija bus didžiausia ir kuri gaus teisę sudaryti vyriausybę (prieš tai partijoms turint po lygiai atstovų). Kad tat niekuomet neatsitiko, ir kad tokios buklės gali nebūti per tūkstantį metų, tai nė kiek ne mažina teoretinės balsuotojo teisės.

Rinkiminės kampanijos laikotarpis buvo įdomus ir pilnas netikėtumų. Tai yra laikas, kada vyriausybė, o taip pat opozicija, meilinasi žmonėms, ir bent trumpam laikui pasidaro kiekvieno geriausias prietelis. Rinkiminės kampanijos laikotarpis yra rinkikų rugiapiūtė. Tada gali visko prašyti ir kiek nori barti nekenčiamą ministerį, o šis vistiek tau šypsosis, nes nuo tavo balso gali priklausyti jo išrinkimas. Tada tikrai pajunti demokratinės sistemos galybę ir jos sąvoką, kad vyriausybė yra žmonių pastatyta.

Gana būdingas rinkiminės kampanijos požymis yra vadinamas replikavimas per mitingus. Replikavimas šiame krašte turi oficialų pripažinimą ir yra laikomas menu, kurį tinkamai išnaudoti gali tik gabūs ir patyrę asmens. Tai yra labai aštrus ginklas, kuris gabiose rankose gali visai iš vagos išversti oponentą. Tai žodžių dvikova-kalbėtojo scenoje ir asmens salėje, iš kur vienas ar daugiau asmenų sumaniais trumpais sakiniais ar žodžiais pertraukinėja kalbėtoją. Tačiau replikavimas gali būti pavojingas kaip kalbėtojui taip ir replikuotojams, jeigu kalbėtojas moka gudriai atsikirsti. Klasiški pavyzdžiai:

Vienas kalbėtojas, įsikarščiavęs piešia partijos nuveiktus darbus ir pakeltu balsu sako:

— Mūsų partija visą laiką lipo aukštyn progreso kopečiomis ir užtikrinu, kad prilipsime iki pat viršaus ir tada...

— Valysite langus — įterpia replikuotojas.

Tai išvedė kalbėtoją iš pusiausvyros ir jo kalba nutrūko.

Arba, vienas replikuotojas nuolat pertrukinėjo kalbėtoją žodžiais „melagis". Kalbėtojas, pagaliau neiškentė ir atsakė:

— Geriau būtų, kad gerbiamasis statytų man klausimus, bet ne reklamuotų savo profesiją.

Replikuotojas nutilo.

Jumoro kupinas replikavimas dažnai atvėsina įkaitusią aplinką ir mitingus išlaiko taikingoj, geroj nuotaikoj.

Pažymėtinas yra ir kitas rinkiminės propagandos požymis, tai lankymas. Prasidėjus rinkiminei kampanijai, partijų agentai lanko namus, šeimynas ar paskirus asmenis ir mėgina palenkti savo pusėn. Lankytojai turi iš anksto paruoštus sąrašus su pastabomis dėl asmenų politinių įsitikinimų, kaip pav.: neaiškus, tikras, priešingas ir t.t.

Lankytojo nemalonus darbas, nes nežinai, kaip tave tas ar kitas asmuo sutiks. Su tokiu svečiu galima pasielgti, kaip patinka: kviesti į butą ir pasiūlyti klebonišką išgerti arba užtrenkti duris ir pasiųsti namo. Moterėlės į klausimą, už ką balsuosi, dažnai atsako: „Nežinau, reiks vyro paklausiti".

Politinė propaganda Britanijoj savo rimtumu, santūrumu, tur būt, neturi lygios. Asmenys nedrabsto vienas kito purvais ir neliečia asmeninių reikalų. Nėra keršto ir neapykantos. Propaganda eina grynai dėl partijų politinių programų. Religija visiškai neliečiama partijų programose. Tai yra žmonių laisvos sąžinės dalykas, ir religijos laisvė vienas pagrindinių demokratijos principų. Būtų laikoma barbarizmu įtraukti religiją į partinę politiką.

Septynias dienas prieš balsavimą kiekvienas rinkikas gauna kortelę, kurioj pažymėta rinkiko numeris ir balsavimo vieta. Su tokia kortele aš ir nuėjau balsuoti. Valdininkas pagal numerį atžymi pavardę sąraše, kad balsavai. Tai daroma, siekiant išvengti dvigubo balsavimo, (o už tai smarkiai baudžiama). Gauni štampuotą kortelę su kandidatų pavardėmis, bet be partijų kvalifikacijos. Su tuo lapeliu nueini į uždarą būdelę, padedi kryžių šalia pasirinkto kandidato ir išėjęs iš budelės įmeti lapelį į užantspauduotą urną. Kalbėtis ten neleidžiama. Urnos atidaromos akivaizdoje prisiekusių pareigūnų ir liūdininkų balsams suskaičiuoti. Išlaikoma visiška paslaptis.

Už ką balsavau? Jeigu ir pasakyčiau paslaptį, tai redaktorius visvien išbrauktų.

Būdingas rinkimų rezultatas buvo ne tas, kad balsai lygiai pasidalino tarp didžiųjų partijų, bet kad kraštutinės partijos ir nepriklausomieji tapo visiškai atstumti. Tai atitinka anglų tautos būdų. Britai kraštutinumų nemėgsta ir nekenčia revoliucijų. Komunistai ir jų bendrakeleiviai tapo visiškai atstumti. Ir kada kamyninėj Prancūzijoj komunistų partija yra didžiausia, D. Britanijoj komunistai negavo nė vieno atstovo.

Kaip bevertintume rinkimų rezultatus, visi sutinka, kad jie buvo įdomūs. Gal geriausiai pavaizdavo tą momentą mano bendradarbis anglas, kuris penktadienį, kada buvo nuolat skelbiami rinkimų duomenys, neiškentęs pareiškė: „Rinkimai beveik tiek įdomūs kiek ir kriketas". Kas žino britų pažiūrą į kriketą, turės sutikti, kad tai yra didžiausias komplimentas, kokį gali bet kas gauti.

Demokratas

STIRNIU SUKILĖLIS

R. SPALIS

O tėviške, po tavo ežerus, upes, akivarus, miškus ir šilus, pro šventadienio sodybas, vakarojantį jaunimą — visoj didžioj kelionėj aš gėriau tavo nuodus ir pararadau save, nes tavo sielą aš nešioju, tavom akim regiu pasaulį ir atminty tik tu, o miela...

Šiuo tarpu ten tykūs kaip šešėliai brenda žingsniai, liūdesiu lyg veidrodžiu nuslysta užsidegę pazarai ir sunkias į mauruotą liūną, kur skęsta žvaigždės, brenda tylios, kaip šešėliai naktys, krinta laiko naštos neatlaikę metai. Aidai, kadais galandę kalnus, ilgesiu pagirdytu krūtinėje, nugrimsta sutemos. Siūbuoja šnabždėdami sulinkę senstą ajerai ir praviros pirties durys juoda anga matuoja taką, kur sustingę tūnoja sapnai, kur pasakos sutrupę ir rudas voras tinklą, paskutinį tankų tinklą baigia aust...

Tačiau ten tūkstančiai praeina ir nugrimsta, ten svetimi įkaitintais padais vogčiom kabinas tavo krūčių — nupurtinsi visus ir vėl skambės išalkę mano žingsniai...

Prisimenu... Vėjas, motinos ranka nusviręs, šukuoja aukso varpas, patamsy renkas džiaugsmas ir atlapa apnuoginta krūtine matuoja lauką. Sklidinom akim, įžvelgęs šiaudų klėtį, atsiremia prisėdęs ir, svaigdamas obelų žiedais, lakštingalų suokimais, rieškučiomis žaisdams aria žalią žemę, ir žvangantys juokai pabyra pievoje, užsidega daina ir jos nakties pašvaistė, kaip mylimosios glėbys, nugirdo svajom.

Atsiliepia miškų vargonai, ir minių minios smuikininkų pilas. Jie kerta naktį ir gaidos guli: žalios žolės, samanos ir gėlių taurės, ir šv. Jono vabalai užgulę diezus šviečia, pasigeria man ausys, nektaras drasko lūpas, jausmai smuiku suvirpę, o tėviškės naktie!

Alpstančiam lakštingalos suokime upelis, atvira, karšta žaizda pavirtęs, bučiuodams sunkias žemėn, kuri kaip moteris aistroj parkritus, liepsnojančiom akim, dėmėtam veide, — žiedais parausta, ir sprogsta pumpurai suskilę. Iš spindinčių maža šviesa namų pro slenkstį, dvelkia ajerų šilta rugine duona, ir nerimas patvinęs gramzdina norus pritvinusiam tamsoj dangaus kampely, kur audros renkas, ir noris plakt sparnais, krūtinėj šauksmas, jaučiu man kaista kraujas, ir žilas vieškelis plačiai man moja, o mano žeme!

Jau septyniolika dienų mus liūliuoja bangos, nuo pat Zarasų pro Samanus, Dusėtas, Vajasiškį, Utenį, Balošą vis tolyn ir tolyn iriamės į pietus. Mėto mus bangos, vasaros kaitrą pasotinę, maži upeliai, jungiantieji didžiuosius ežerus, atsisako mums padėti ir, vos sumirkę kojas, mes slidinėjame besidaužydami tarp kunkuliuojančių akmenų, vilkdami atsargiai baidarę, kaip kokį brangų draugą, kad neatsargus judesys nepravertų jo trapaus paviršiaus.

Mėto mus bangos, apipurkščia, suka į sroves, ajerais ir nendrėm apauga slėpdamiesi vandens takai, įplaukiam į mirusiuosius lelijų ežerus, iš kurių jau nebeliko kelio pirmyn, kur užako paskutinieji bemaitiną upeliai ir krantai po kojomis klastingai viliodami, supas. Lenkiamės pro baidarės šonus stebėdami tą naują bujojančią gyvybę, kuri auga tarp lelijų, kur žūtbutinė kova ir tūkstančiai juodų, rausvų, žalių gyventojų sau pinas rūmus. Dar viena, kita dešimtis metų ir nebebus ežero, vien tik liūną žmonės minės. Nieks laiveliu nebeskirs jo kūno, ir tik atsargiai koja mėgindami, artės prie lūžtančio kranto smalsiai žvelgdami, tartum paslaptį žadėdami ištraukti iš protėvių praeities.

Plaukiame pro žydinčias pievas, malūnai pastoja kelią ir, grimsdami iki pusės, velkame mauruos paskendę mūsų lepų draugą. Kuklus upelis vos kelių kilometrų ilgumo atima vėl pusę dienos ir nusiminę stebime jo išgeltusius supuvusius kelmus, juodą tartum rašalu pripiltą vandenį, dumbluotą žemę ir akmenys kas žingsnis, kurių neištrauksi, nepašalinsi, bet kur kas minutė tyko nauja kliūtis, naujas netikėtumas. Apsitraukęs dangus, bei nususę medeliai byloja apie Dantę ir, rodos, šit sutiksi keistą būtybę, kuri taip tiktų šiai vietai ir kurios pasirodymu būtum visai nenustebęs, tačiau visur tuščia ir tik mes du ir baidarė, mūsų bičiulis...

Sukinėjamės tarp salų, lekiame grakščiais vandeningais upeliais, sielių takais, skverbiamės pro audros užverstus medžius, slidinėjam tarp sielių vis pirmyn ir pirmyn į pietus.

Nusileidžianti saulė dažnai užklumpa toli nuo žmonių sodybos ir tuomet, čia pat ant kranto tarp ošiančio miško, statome palapinę, kuriame ugnį, verdame vandenį ir susėdę, vengdami žodžių, susimąstę, kaip visa aplinka, kramtome neskubėdami duoną.

Gęsta pamažu laužas, ir vėjas gainioja kibirkštis, iš kažkur sunkias tėvynės tyli tolio giesmė ir jos garsų liūliuojami, susisupę į antklodes, užmiegame.

Keičias vakarai ir nakvynės. Glaudžiamės audros užklupti pas ūkininką ant kvapnaus šieno, priima mus vaišingas bažnytkaimio klebonas, užleisdamas svečių kambarį. Atpratę varžomės liesti švarutėlę patalinę, ilgai kikenam pastebėję baltuojančio po lova patogumo rankeną, vartomės ir negalim užmigti kutenami švelnių paklodžių.

MŪSU RAŠYTOJAI IR KŪRYBA

Literatūros kritikas W. M. Kozlowskis viename savo kūrinyje pasakė: „Menininkas, neatjaučiąs savo laiko gyvybinių idealų dvelkimo, neįkūnyjąs jų savo kūriniuose, nėra menininkas".

Mūsų visuomenė ilgisi naujų meno kūrinių. Ilgisi ypačiai literatūros kūrinių, kurie jai ir prieinamiausi, ir arčiausiai širdies. Tačiau laikas nuo laiko ir vietinėje ir kitų pasaulio kraštų (ypačiai JAV) lietuviškoje spaudoje užtinkame nusiskundimų, kad mūsų tremties rašytojai arba mažai rašo, arba rašo neaktualiomis temomis.

Šį kartą leiskime tomis dviejomis temomis pasisakyti Anglijoje gyvenantiems lietuvių rašytojams, kurių gyvenimo ir darbo sąlygos visiems yra žinomos. Jų pasisakymus imu iš praėjusių metų pabaigoje mano iniciatyva paskelbtos anketos.

LITERATŪRINIS DARBAS IR EMIGRACIJA

Pirmasis klausimas buvo toks: kaip jums sekasi derinti literatūrinį darbą su emigracijos sąlygomis Anglijoje?

Į šį klausimą vieni trumpai, kiti kiek ištęsčiau atsakė, iškeldami tokias mintis:

— Sunkiai. Neįprastas fizinis darbas gerokai nuvargina ne tik fiziniai, bet (skamba paradoksiškai) ir psichiniai. Nereikalaudamas didesnių protinių pastangų, fizinis darbas nukreipia dirbti įpratusį protą į tuščią, nevaisingą „galvojimo" darbą, kuris, negalėdamas čia pat išsilieti į apčiuopiamus vaisius, darosi panašus į užvesto, bet neįjungto motoro darbą. Rezultate — grįžtama namo 11 val. ne tik fiziniai, bet ir psichiniai pavargus. Pastarasis kliudo tinkamai koncentruotis ir kurti. Be to, ir tam tikri visuomeninio darbo aspektai atima nemaža psichinės bei proto energijos ir ypač laiko (F. Neveravičius).

— Sunkiai, nes ir sąlygos sunkios. Atsidūrus tokiame krašte, kur visos šeimininkų pastangos sutelktos mūsų nutautinimui ir fiziniam pajungimui, darosi liūdna, pagalvojus apie kūrybinių polėkių realizavimą (S. Laucius).

— Sunkiai. Nėra laiko sekti naujausius pasaulio literatūros laimėjimus, o tai reiškia smukimą (R. Spalis).

Taigi, visi trys sutaria tuo klausimu: nėra tinkamų literatūrinei kūrybai sąlygų, nes fizinis darbas ir slopi splinka pareikalauja daugiausia energijos.

NĖRA NEI LAIKO, NEI NUOTAIKOS

Naujiems imigrantams pirmiausia pats gyvenimas padiktuoja pareigas, nuo kurių, norint gyventi, nebegalima atsisakyti. Tos pareigos: susirasti tinkamą pragyvenimo šaltinį, apvaldyti naują krašto kalbą, įsilieti į visuomeninį savo tautiečių gyvenimą.

Kaip visa tai tenka derinti, pavaizduoja sekantieji atsakymai:

— Atvykus į šį kraštą, teko literatūrinį darbą padėti į šalį, nes tam darbui iš pradžių nebuvo jokių sąlygų. Gyvenimas stovykloje buvo panašus į narvą, kuriame dėl mūsų susmulkėjimo dalis energijos nueidavo ardomajam kūrybos darbui. Nors tai buvo menkniekiai, tačiau tokioje aplinkoje, kada buvo ginčyjamasi dėl nepilnai išvalgyto kiaušinio lukšto, ar begalėjo būti bet kokia kūrybinė nuotaika. Antra, kraštas ir kalba svetimi. Teko nevieną laisvalaikio valandą skirti kalbos prasimokymui (Pr. Imsrys).

— Važiuodamas į šį kraštą, tikėjaus galėsiąs visiškai nuošaliai gyventi, todėl tikėjaus turėsiąs šiek tiek laiko ir literatūriniam darbui. Bet lietuviškoji kolonija mano gyvenamoje vietoje bematant išaugo, ir buvau priverstas įsijungti į daugelį visuomenės ir kultūros reikalų, nieko bendra neturinčių su literatūrine kūryba. Tikiuos, kad visa tai tik laikina, kad iš visuomenės gyvenimo galėsiu išsijungti pirma proga, radęs kas mane pakeičia iš judresnių ir rūpestingesnių už mane (K. Barėnas).

— Darbo ir gyvenimo sąlygos EVW hosteliuose, mano įsitikinimu, turi neigiamos įtakos bet kokiam kūrybiniam darbui. Sunkus darbas, kuris dažnai išsemia fizines jėgas iki paskutiniųjų, nėra akstinu kūrybai. Parvykęs iš darbo ypatingai darbymečio metu, dažnai nepajėgiu parašyti net ilgesnio laiško... (L. Trilupaitis).

KŪRYBOS PRASMĖ

Tačiau tikras kūrėjas ir sunkiausiose sąlygose kuria, nes to reikalauja jo vidus. Jau minėtas W. M. Kozlowskis tvirtina: „Menininkas kuria ne dėl kokių utilitarinių tikslų, bet vardan vidinio reikalo įkūnyti savo idėją puikiame rūbe".

Dėl to ir tremties rašytojas, kai negali namuose, kuria fabrike, kuria autobuse ar dar kur kitur:

— Rašau dirbdamas fabrike, grįždamas basu iš darbo, rašau kartais iki išnakčių, ir visas „rašymas" vyksta tik smegenyse; vėliau, prisėdęs pusvalandžiui prie stalo, visa perkeliu į popierių (Vl. Šlaitas).

Antra vertus, rašytojas nori kontakto su skaitytojais. Tam tikslui jam reikalinga tribūna laikraščių ir žurnalų pavidalu. Jei to nėra, kitam ir kūrybos prasmė įgauna kitokį pobūdį:

— Iš viso manau, kad šis klausimas yra sunkus todėl, kad rašytojas be kita ko reikalingas ir spaudos, ir lėšų. Rašytojas emigracijoj pats lėšų neturi, mūsų spauda yra labai menka. Vietinė spauda neprieinama dėl kalbos tinkamo nemokėjimo ir dėl jos „pilnumo". O rašyti vien savo archyvui — maža prasmės (Al. Dičpetris).

RAŠYTOJAS IR KŪRYBINĖ LAISVĖ

Gerai žinome, kad diktatūrinėje valdymo sistemoje rašytojas neturi kūrybinės laisvės: jis turi rašyti tai, ką diktatorius ar valdančioji partija nori. JAV lietuvių spaudoje iškėlus tematikos klausimą (plg. P. Jurgėla), rašytojai priminė kūrėjo laisvę.

Mano anketoje buvo toks klausimas: kokios problemos keltinos tremties kūryboje? Į šį klausimą buvo įvairių atsakymų:

— Rašytojas, man atrodo, ima plunksną, kai jam kas skauda. Tada tikrasis kūrybos kelias. Iš anksto problemas nustato tik bolševikai. Tačiau jaučiama, kad vis labiau sirgdami nostalgija, mes nenutolsime nuo tautiečių, bet surasime aktualiausių problemų (R. Spalis).

— Esu griežtas priešininkas vienokiu ar kitokiu būdu (valdinės ar visuomeninės presijos) rašytojui primesti problemas ar idėjas. Jos turi išplaukti rašytojui laisvai ir savaime. Laisvė, pasirenkant temas, problemas ir jas interpretuojant, yra vienintelis tikros kūrybos laidas. Bet kurios visuomeninės ar valdinės (plg. S. S-ą) presijos įtaiga gali atvesti tik prie geresnių ar blogesnių batų pasiuvimo, bet ne prie literatūrinės vertybės suradimo (F. Neveravičius).

— Manyčiau, kad būtų negera nustatyti rašytojams, kokias problemas jie turėtų kelti savo kūryboje. Visos problemos geros ir vertos. kiek jos žmoniškos, o jei tos įvairios problemos rašytojų pasirenkamos, kas kuriam arčiau širdies, tai šituo būdu jos ir išsidiferencijuoja. Suprantama, kad lietuviams pirmoje eilėje rūpi lietuviški dalykai. Jei dabartis ypač prozaikams per arti, tai praeičiai gal kartais ir medžiagos trūksta, kai nėra ryšio su namais (K. Barėnas).

TRAGIZMAS, HEROIZMAS IR OPTIMIZMAS

Kiti savo atsakymuose iškelia vis dėlto pageidaujamas problemas, kurios tikrai lietuviškos ir įsidėmėtinos:

— Aš norėčiau matyti pro mūsų literatūrinį veidrodį lietuvį ne susmulkėjusį dėl pupelių kavos, bet pilnavalį, ryžtingai kovojantį visame žemės rutulyje. Mūsų tragizmas, o iš jo kyląs heroizmas ir laimėjimai turėtų ryškiom spalvom atsispindėti tremties kūryboje (Pr. Imsrys).

— Optimizmas bet kokia kaina. Nenuodyti žmonių juodu pesimizmu, padėti jiems išrūšiuoti sujauktas gyvenimo vertybes: šeimos moralę, blaivų protą ir visa, kas tarnauja charakterio ugdymui bei tautinės moralės palaikymui (S. Prapuolenytė).

— Turnit minty dvi galimybes: a) kad anksčiau ar vėliau mes grįšim laisvon Tėvynėn ir b) kad vis dėlto galim ir negreit grįžti, — ir problemos dalintinos į dvi grupes. Pirmoji būtų — Lietuva su jos praeitimi (istorinė) ir netolimos praeities visų sričių laimėjimai; antroji — visos problemos, liečiančios tremties gyvenimą emigracijoj ir galimybės geriau įsikurti (Al. Dičpetris).

— Mūsų dvasinio (net kultūrinio) pranmus mo problemos, kurios bene labiausiai ašustiprina ir jungia civilizuotojo pasaulio vergijoje (S. Laucius).

— Pirmoj ir paskutinėj eilėj keltina pasirinkimo problema: arba vakarietiškas miesčioniškumas, arba lietuviška dūšia, kuriai yra svetimas mamonos garbinimas (Vl. Šlaitas).

— Reiktų stengtis spaudoje kelti ir iš viso jumoristiškoje srityje ar kitokiais būdais tautiškumo reikalingumą ir mišrių vedybų žalą mūsų visuomenei bei tautai (P. Klezas).

Taip mūsų rašytojai sprendžia savo gyvenimo tremtyje ir kūrybos problemas. **J. Kuzmionis**

Oną **MADREGERYTĘ** ir
Alfonsą VALATKEVIČIŲ,
sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, sveiki nu ir linkiu laimingo gyvenimo.
P. Janušaitis

Mūsų gyvenamas laikotarpis ne bereikalo elektros amžiumi vadinamas. Kasmet atsiranda vis naujų elektros pritaikymo būdų namų apyvokai. Po elektra šildomų pagalvių ir antklodžių, JAV-ėse pradėta gaminti naujoviški radio laikrodžiai migdantieji ir keliantieji iš miego. Jums einant pav. 10 val. vakaro gulti radio laikrodis iki 10 val. 30 min. groja migdančią muziką. Ryto 7 val. (ar kurią kitą, kaip nustatyta iš vakaro) iš to paties laikrodžio pasigirsta ne įkyrus skambučio tarškėjimas, bet malonus moteriškas balsas, kuris mandagiai pasisveikina ir prašo keltis.

Sekmadienio RIMTIAI

12 PINTINIŲ TRUPINIŲ

Popietinėje pavasario saulėje ilsėjosi jaunos, žalios pievos. Tūkstantinė vyrų ir moterų minia — grupės spalvingais rytiečių drabužiais — atrodė, kaip žydinčių gėlių darželiai. Viešpats Jėzus — ant kalvos — nugara į svajingus Hermono kalnus — kalbėjo į minią. Tūkstančiai akių lydėjo Jo rankas, šviesius, įkvėpiančius žodžius, Jo dievišką veidą. Ne veltui. Jie niekada nebuvo girdėję žmogaus, kalbančio jų kasdiene kalba — paprastai, stipriai, aiškiai, aktualiai — pranašo autoritetu, tokiu nepaprastu gyvenimo ir žmogaus problemų supratimu. Jie nebuvo girdėję Dievo, kalbančio žmogaus burna. Jų visi rūpesčiai rado Jame atgarsį, reikalai, norai, planai — supratimą, idealai — įkvėpimą, nuodėmingumas ir silpnybė — padrąsinimą ir malonės pilnybę. Jo žodžiuose jautėsi jėga, svoris, gigantinė asmenybė. Jo veide švietė Tiesos saulė. Jo širdis jiems buvo Meilės vulkanas ir atleidimo versmė.

Ta momentą jie buvo pamiršę savo namus, šeimas, ūkius, turgų, darbą, vargą, rytojų. Buvo pamiršę, kad jų duonos maišeliai tušti, rūkyta žuvis pasibaigusi. Buvo pamiršę nakvynę, ilgą kelią į namus. Kalbėk, kalbėk, — nė vienas žmogus nekalbėjo taip, kaip Tu.

„Iš kur pirksime duonos, kad šitie galėtų pavalgyti? — Jis pasakė paštalams mįslę. Sukruto, susimezgė dvylikos žvejų smegenys. Šypsnys nuskrido Jėzaus veidu. Tarė: „Susodinkite žmones." Jėzus ėmė duoną ir palaiminęs padalino sėdėjusiems. Taip pat ir žuvų. Kiek kas norėjo.

Duona buvo gera, skalsi, kvapi. Žuvis — šviežia, riebi. Kiek kas norėjo. Minia valgė, trupino, barstė — ir pilnais pilvais — kalbėjo: „Jis tikrai pranašas, kurs turi ateiti į pasaulį". Padarykime Jį karaliumi. Pasibaigs darbo ir rūpesčių vergovė. Kepti balandžiai skris į burną.

Jėzus matė jų mintis, girdėjo žodžius. Matė Verbų Sekmadienio saulėtą procesiją. Regėjo Golgotos Kryžiu ir Vinis. Tarė: „Surinkite kas liko trupinių, kad nepražūtų". Jūs visi ištikimi, kai jūsų pilvai sotūs. Bet ateina dienos. Sunkios, slegiančiai rūsčios. Tada geisite trupinių. Nors trupinių. Visada atsiminkite šią dieną ir... MANE. **T. Bruno Markaitis, S.J.**

PAMALDOS

Rochdale, S. Pallatins koplyčioje (40, William Str.), kovo 26 d. velykinė išpažintis 10 val., pamaldos — 10,30 val.

Halifaxe, St. Columba's bažnyčioje (Pellon), kovo 19 d. 11,30 val. Per pamaldas giedos naujai sudarytas choras. Velykinė išpažintis.

REKOLEKCIJOS

Brandford, St. Ann's bažnyčioje, rekolekcijas ves Kun. B. Pacevičius. Išpažintis — kovo 25 d. 8 val. vakaro ir 26 d. nuo 11 val. iki Mišių. Kviečiami visi!

Kitą naktį jau duria mums šiaudai ir slystame nuo jų ant žemės dar nebaigtame sentikių šventiko name. Vėl už kelių dienų gaubia mus klėtis, ir stiprus ant stalo rožių kvapas svaigina galvą. Grindis dengia divonai ir takai, pasieniais didžios skrynios, gesiname kuklią žibalinę lempą, svirpliai mums groja.

Slenka dienos, bėga vakarai. Ilgai kalbamės su skalbiančia baltinius ūkininke; geriame kažkokį aitrų, baltą skystį vadinamą alumi; sėdime pas žvejus vaišindamiesi troškinta smulkute žuvimi; pietaujame su sielininkais ir susibičiuliavę besiskirdami ilgai mojame ranka, klausomės tik ką grįžusio iš po operacijos ūkininko išgyvenimų. Šokame gegužinėje, susėdę gonkose mokomės subatvakario dainų.

Saulė kaitina mūsų bronzinius kūnus, šilkinis vasaros vėjas glamonėja ir širdy taip ramu, mažiausias rūpestis nevirpina sąžinės — ta, atpildas už sunkų pavasarį, kada teko pamiršti gundantį liepsnojantį pražydusių alyvų vakarąi kvatojantį draugų džiaugsmą, geležimi paverst. valią. Nuo pat ryto prie krūvos pageltusių sušiurusių užrašų, su besimerkiančiomis nuvargusiomis akimis, su kažkokia atbukusia tuštuma širdyje. Ir taip savaitė po savaitės, žingsnis po žingsnio, kol šeši nauji egzaminai papuošė studentišką knygutę. Dabar atpildas — kelionė kaip petelikškei paskrajoti.

Kazys pasuka į mane galvą.

— Vytai, žvilgterėk į savo knygutę, gal yra koks adresas.

Atsargiai, kad neapverščiau baidarės, nustoju irtis ir siekiu užrašų. Tai adresai surinkti iš bičiulių, kurių dėdės, tetos, ketvirtos eilės giminės išsimėtę kaip tik kelionės kryptyje. Užtenka pasakyti pažįstamą pavardę, kai taisveria širdys, tirpsta pirmųjų sakinių nepasitikėjimas, rišasi kalba.

Kurį laiką vartau puslapius.

— Yra, vienos mano bičiulės teta kažkur čia gyvenanti. Stirnių ūkis vadinasi vietovė.

— Reiktų pasiklaust, — susirūpino Kazys.

Aš irgi trokštu prisiglausti, nes pirmą kartą kelionėje ištiko toks didelis beveik dešimties kilometrų sausumos kelias, jungiąs vieną vandens sistemą su kita. Nuo pat ryto, vos išgėrę puoduką pieno, plušame žiūrinėdami ūkininką, kuris sutiktų pervežti baidarę į stirnių ežerą. Vasaros darbymečiu sunku buvo rast savanorį ir tik šioks toks pelnas, po ilgų kilometrų ieškojimo, sugundė gaspadorių, kurs atsargiai, nepritaikytu vežimu, mums iš šonų palaikant, vežė mūsų baltąjį pasididžiavimą, kurs sausumoje toks trapus ir silpnas. Ir tik saulei jau žemai nukritus, apdulkėję atsidusome vėl bangų supami. Vos kilometrą nutolę, pamatėm pirmąją sodybą, į kurią tuojau pasukume. Pamatęs lentą skalbiniams, iššokau pasiteirauti ir netrukus suradau visą ūkininko šeimą, plušančią darže, tačiau kalba mums nesirišo. Taip, čia yra stirnių ūkis, bet jie nepažino mano iš užrašų knygutės ištrauktos pavardės, nenorėjo prisipažinti prie jokių giminysčių ir pagaliau, tarpusavy pasitarę, nurodė man kažkokį su vandenais susiliejantį taškelį.

— Tai jau ten bus, paskubėkite kol saulė, ba jau vėliau nenuplauksite, klaidu bus.

Grįžęs nusižiūrėjau tiesią kryptį ir, džiaugdamiesi laukiamu poilsiu bei alkio skatinami, užgulėm irklus. Baidarė, tartum nusistovėjęs arklys, vėju slydo paviršiumi, kirsdama lengvutes bangas. Vis labiau ir labiau vėrėsi didingas stirnių ežeras savo neišmatuojamose platybėse, dygo išmėtytos salos, vyniojos tolimi krantai, šiaudais dangstėsi retos sodybos, iškildavo dunksą miškai, ir saulė vis labiau krito, kai pasakiusi sudieu, sutraukė visą šviesą, palikdama glamonėjančioje pašvaistėje. Nutilo raibavę bangos, išsitiesė mums kelias lyg veidrodis, atplaukė tolių šaukimai, kalbos, lojo kažkur šunys, prasiskverbė mėnulis, mužibindamas taką.

— Paspauskim, Kazy, ežeras, atrodo nepėsčias, jei dar valandą sugaišim, nebelauks mūsų, nebeprisibelsim; nors duonos būtumėm turėję, tada ir saloje pernakvotumėm.

Gulam ant irklų ir, sparnus įgavę, lenktynių šaukiam vėjus, atrodo čia pat sutrupinsime krantą, bet seka tiksinčios minutės, mėnulis keičia savo ratą, prakaitu nublizginam kaktas, o krantai tiek pat nutolę.

Kazys nustoja irtis.

— Žinai, jau po dešimtos, jei ne tamsėjantis priekyje miškas, ar sodyba — manyčiau klaidžiojam, stebėtinas ežeras.

— Pirmyn, — raginu. Įpratę, per dienas irklavę, trečią kartą mėginam savo jėgas. Išnyra pašonėje maža, tanki sala ir alpsta rankos, baidarė tartum švinas.

— Pažiūrėk, — sakau, — ar ten nevelkam prisikabinusių meldų, — sunkiai alsuodami braukinėjam irklais dugną.

— Jau penkiolika minučių prie tos prakeiktos salos ir vis, rodos, vietoje.

Baimingai žvelgdami į laikrodį, kuris artėjo prie vienuoliktos, kapstomės ir kapstomės, kol staiga, tartum grįžę jėgos, mes strėle pavirstam ir ošiantys krantai kas kart ryškėja; matytis takas, du laiveliai ir šimtmečai medžiai, pavydžiai slėpdami, atidengią baltą kaminą.

— Žiūrėk, Vitai, ar ne vaikai ten krante?

Tikrai du balti lopai, tartum dėmės baltuoja tamsumoje.

— Alio, — šaukiu, — ar yra čia kas?

— Yra, — atsiliepia balselis. Ir tuo pat metu baidarė nosimi duria žemę.

Palikęs Kazį, vaikų ir šuns vedamas, pasinėriau lapuojančiam sode, peržengiau saugodamas akis porą slenksčių ir atsidūriau kambaryje, kurio vienintelė šviesa — mėnulio geras veidas. Jo pilnaty aš pamačiau seną praeitį, keistų figūrų baldus, šimtmečių gulėtą aksomo kvapą, seną namą.

Įėjo maža, baltutė — pražilusi moteris su kuria pasisveikinęs pradėjau teirautis, ar ji būsianti mano bičiulės teta ir nustebęs išgirdau, kad ji tokios nepažįstanti, kad stirnių ežeras turįs bent šimtą panašių ūkių, bet jei mes nuvargę ir išalkę — visad atsirasianti duona bei šieno patalinė. Pasišaukęs draugą, atsisėdome už stalo, tuo tarpu kai senutė pasinėrė fotelyje prie pat lango. Ji pripratusi prie keliautojų, čia yra nuolatinių, kurie kas vasarą ją aplanko ir iš trumpos kalbos tuoj pastebėjau jos žinias, nustebino inteligentiškumas, pajutau paslėptą kilnumą ir, vis labiau domėdamasis, tęsiau pokalbį, kai mergina atnešė didžiulę pintinę pilną ruginės duonos, bei pieno puodą. Džiaugdamiesi, kad stalas tolėliau nuo lango skendo tamsoje, nugrimzdome pliušinėje sofoje ir, naikindami Dievo dovanas, nepasigailėjome kelių litrų pieno bei duonos. Nuvalę paskutiniuosius trupinius, tarėme padėkos žodžius ir kiek pasijutome raustą kai, atėjusi pasiimt indų, mergina netekusi žado minutei sustingo, vėliau nusigandusiu balsu paklausė:

— Gal jums, ponai, daugiau atnešti?!

(Bus daugiau)

NKVD TINKLAS TREMTINIAMS GAUDYTI

Buvęs NKVD majoras, prisidengęs Petrovo pravarde, atsidūręs jau Vakaruose, paskelbė „Tribune de Genève" dienraštyje savo atsiminimus. Čia skelbiama ta jo atsiminimų dalis, kurioje jis aprašo NKVD priemones DP paimti ar likviduoti — jei ne savo rankom, tai sąjungininkų ar šalpos organizacijų.

REPATRIANTŲ LIKIMAS

1945 m. rugpiūčio mėn. buvau paskirtas palydėti gana didelį repatriantų būrį į stovyklą rytinėje Vokietijos zonoje.

Tai buvo ilgas traukinys, sudarytas išimtinai iš prekinių vagonų. Ant kiekvieno kabojo didžiulis Stalino portretas su įrašais raudonuose kaspinuose: „Ačiu didžiajam Stalinui, kad mus išgelbėjo iš fašistinės nelaisvės!", „Grįžtame į savo tėvynę!" ir t.t. Vykstantiems amerikiečių kariuomenė buvo išdalinusi maisto, o tik ką pradėjusi veikti UNRRA — drabužių. Kai kurie buvo iškeitę maistą į degtinę. Pirmoji kelionės dalis vyko džiaugsminga nuotaika.

Vos tik paskutinius amerikonų postus pravažiavę ir prie sienos sustoję tučtuojau buvome apsupti sovietų dalinių. Repatriantai, „saviškius" pamatę, parodė tikrai nuoširdų džiaugsmą lipo iš traukinio, apsikabino kareivius ir karininkus nešė ant rankų. Tačiau pastarieji, užuot džiaugęsi naujai atvykusiais, pasiliko šalti, nepamiršdami, kad atstovauja NKVD. Staiga švilpukas, ir įsakymas lipti į vagonus. Vėliau garsiakalbiu paskelbta, kad traukinys vyks Werdau stovyklos kryptimi, kad vagonų durys turi būti uždarytos. Palydovams buvo įsakyta šauti, jei kas bandytų atidaryti duris ir šokti iš traukinio.

Repatriantai klausėsi šypsodamiesi. Matyt nė vienas neabejojo sutikimu, kurį tėvynė jiems suruoš.

Po kelių valandų kelionės atvykome į Werdau. Ir vėl traukinys buvo apsuptas. Dabar jau visi buvo padėtį supratę. Nusiminę išlipo repatriantai. Nuvedė juos į tam tikrus vieno kalno šlaite iškastus tunelius, kurie karo metu, matyt, buvo naudojami slėptuvėms.

Po to, kaip repatriantai buvo nuvesti į stovyklą, kai vyrai buvo atskirti nuo moterų ir kai įvyko patikrinimas, komendantas pasirašė man aktą, liūdijantį apie naujo žmogiškų prekių krovinio gavimą.

Mano misija buvo baigta. Atsisveikindamas su komendantu, pasiteiravau, ką jis galvoja su repatriantais daryti.

— Kaip? — sušuko jis. — aš tai jau tikrai nedavinėsiu jiems kakavo, kaip amerikiečiai. Jie gaus tai, ką yra užsitarnavę. Čia bus pirmoji atranka.

Prisiminiau tada 13 str. 2 pastraipą iš instrukcijų apie repatriantų priėmimą sovietinėje teritorijoje. Pirmoj eilėj buvo pasakyta, kad visi, kurie įtariami ryšiais su Vlasovo partizanais, turės būti atskirti; paskum bus atrinkti patikimiausieji. Jie bus trumpai nusiųsti namo, o vėliau grąžinti vėl į Vokietiją meškerioti tiem, kurie svyruoja: repatriuoti ar ne, ir nėra tikri dėl savo likimo SSSR. Likusieji bus nugabenti į antro ešalono stovyklą. Ten bus antras paskirstymas. Daugumas repatriantų pagaliau bus nugabenti į darbovietes pagal instrukcijas NKVD „Goulag" t.y. sunkiųjų darbų vyriausios administracijos...

Tuo pat metu mano kolegom Muencheno ir Nuernbergo repatriacijos komisijose buvo pavesta rūpintis Vlasovo armijos daliniais, amerikiečių išduotais sovietams. Gal prisimenama, kad karui baigiantis tų dalinių daugumas buvo Čekoslovakijoje, Pragos apylinkėse. 1945 m. gegužės pradžioje, Pragos gyventojams sukilus, artinosi dvi armijos: amerikiečių ir sovietų. Bet Pragos nei vieni, nei antri neišlaisvino. Dabar jau žinoma, kad amerikiečių tankai pagal paties Stalino prašymą sustojo netoli Čekoslovakijos sostinės. O sovietų daliniai tiek sulėtino savo žygiavimą, kad Pragos įgula — SS daliniai — dar spėtų čekų sukilimą numalšinti. Praga turėjo būti išlaisvinta raudonosios armijos. Tačiau Vlasovo daliniai šį demonišką planą sugriovė. Jie atskubėjo pagalbon ne vokiečių įgulai, bet žūstantiems čekams. Tuo būdu sovietų armija įžygiavo į rusų antikomunistinių dalinių išgelbėtą miestą. Vlasovo daliniai pasitraukė į amerikiečių užimtą sritį.

Kelios pėstininkų divizijos ir keli kazokų daliniai metė ginklus ir pasidavė „amerikiečių armijos globai". Šis faktas labai sujaudino sovietų štabą. Lubianka ir Kremlius išsigando, kad aliantai gali pasirodyti protingesni kaip Hitleris ir netrukdyti rusų antikomunistinių jėgų organizavimąsi. Stalininei oligarchijai tatai visada buvo košmaras. Todėl viskas buvo padaryta pavojui pašalinti. Pradžioj Vlasovo vyrai buvo apšaukti „karo belaisviais", vėliau „karo nusikaltėliais". Mums prašant, jų stovyklos buvo aptvertos spygliuotom vielom, ir amerikiečių sargyba sustiprinta. Viena po kitos tos stovyklos buvo perduotos sovietų komendantūrai, kitaip tariant NKVD.

Prisilaikant didžiausio atsargumo, buv. Vlasovo armijos stovyklos buvo padalintos į daugybę mažų, kad greičiau būt galima su jom patyliais baigti. Šitą operaciją atlikus, amerikiečiai vykdė ir toliau išdavimą visų rusų kaltinamų tuo, kad drįso kovoti prieš komunizmą tuo metu, kai visas civilizuotas pasaulis negalėjo Sovietų Sąjunga atsižavėti.

Norint suprasti, kaip tie išdavimai vykonaudinga pasiskaityti amerikiečių armijos organo „Stars and Stripes" 1946 m. sausio 23 d. straipsnį. Tas laikraštis didelėm raidėm skelbė: „Rusų išdavikai, lyg kokie žvėrys, viens kitą žudo". Straipsnis aprašinėjo: „Kai kareiviai (amerikiečiai) įėjo į tuos barakus, kur buvo rusai, skirti repatrijuoti, du suimtieji stiklo gabalais mėgino viens antram perpiauti pilvus. Kiti du bandė perplėšti viens kitam gerklę. Vaizdas, — pasakoja vienas iš karių, — neturėjo nieko žmoniško. Barakuose radome ne žmones, bet gyvulius. Tučtuojau mūsų kareiviai perpjovė virves, ant kurių kabojo kūnai tų, kurie buvo koręsi. Kiti, dar gyvi, kažką mums rusiškai šaukė, pirštu rodydami į mūsų šautuvus, o paskum savo krūtines: prašė juos pribaigti... Nesidavė gelbstimi. Vienas rusas, perverta krūtine, gulėjo be gyvybės ženklo. Tačiau paguldytas sunkvežimyje, jis dar įstengė atsistoti ir iššokti. MP (Military Police) neįstengė jo išlaikyti. Du iš jų sudaužė savo lazdas, bemušdami jį per galvą".

UNRRA TALKINA NKVD

Po kelių mėnesių didžioji dalis sovietų piliečių buvo repatrijuoti. Pagal instrukcijas dabar turėjome „gaudyti nuo repatriacijos besislapstantį elementą". Daug DP, kilusių iš SSSR, Baltijos kraštų ir Lenkijos, pradžioje vengė UNRRAos stovyklų. Vieni, turėdami neramią sąžinę, nenorėjo patekti į NKVD nagus. Kiti dėl to, kad bijojo būt grąžinti į savo kraštus, į politinę santvarką, kurios nenorėjo. Tokie vietoj UNRRAos globos verčiau rinkos badavimą ir vietinės valdžios bei žmonių užgauliojimus. Vis dėlto ir iš stovyklose esančių DP nemažai figuravo mūsų „karo nusikaltėlių" sąrašuose. Bet tie žmonės buvo sunku atpažinti, nes turėjo netikrų dokumentų ir ypač, kad jie savo tarpe buvo solidarūs. Mes, NKVD tarnautojai, niekada nebūtume galėję savom jėgom rasti tuos „karo nusikaltėlius". Retas mūsų mokėjo angliškai ar net vokiškai. Pati aplinka, kurioje turėjome dirbti, mums visai svetima. Reikėjo susirasti agentų vietoje iš vokiečių, iš amerikiečių, iš pačios UNRRAos.

Mūsų darbas buvo tuo palengvintas, kad visi svetimšaliai, gyveną stovyklose, buvo UNRRAos registruoti, o privačiai gyveną turėjo registruotis vokiečių policijoj maisto kortelėm gauti. Be to tarp vokiečių suradimas agentų jokių sunkumų nesudarė ir nebrangiai kaštavo. Vietiniai gyventojai ir vietos valdžia labai noriai, dažnai net neprašant, nurodydavo rusų gyvenamas vietas. Už konservų dėžę, paimtą iš amerikiečių, vokiečių „būrgemeisteriai" ar atatinkamos įstaigos pateikdavo mums policijoje registruotų svetimšalių sąrašus. Tuo būdu Stuttgarto repatriacijos komisija pati viena trumpu laiku atrado daugiau kaip šimtą sovietų pabėgėlių ir daugumai išrūpino grąžinimą. Žinoma, iliuzijų neturėjome dėl vokiečių bendradarbiavimo tikslų. Bet tas mums nekliudė. Tai buvo lyg antrasis vokiečių — rusų susitarimas.

Vieną dieną Donauworth amerikiečių komendantas sukvietė visus sovietų piliečius pasirodyti mūsų komisijai. Vokiečių viceburmistras dėl man nežinomų priežasčių amerikonų įsakymui suteikė platesnės prasmės, pabrėždamas, kad tas įsakymas apima ne tik SSSR piliečius, bet ir Baltijos kraštų gyventojus. Tai buvo tiesiog rusų nepareikšto noro realizavimas. Turėjome įsakymą reikalauti ir Baltijo kraštuose gimusius „repatrijuoti", bet kadangi JAV yra atsisakiusios pripažinti Estijos, Latvijos ir Lietuvos prijungimą prie Rusijos, tai viceburmistro paslaugumas mums vaisių nedavė. Vis dėlto šimtinę cigarečių jam dovanojome.

UNRRAos pagalba mums buvo žymiai našesnė. Tais laikais, apie kuriuos kalbu, šita tarptautinė organizacija savo žinioje turėjo šimtus DP stovyklų, kuriose gyveno maždaug pusantro milijono pabėgėlių. UNRRA iš pradžios tebuvo labdarybės vykdymo įstaiga. Pamažu teko jai prisiimti ir administracinių bei politinių uždavinių rūpinimas. Šita UNRRAos evoliucija buvo mūsų įžymiausio agento prie Eisenhowerio gen. štabo pastangų rezultatas. Daug pinigo ji mums kaštavo, bet NKVD atžvilgiu šitos išlaidos visiškai apsimokėjo.

DP perėjo į UNRRAos administraciją, kitaip sakant — į mūsų rankas. mūsų agentai viską darė, kad stovyklų gyvenimas būtų pakenčiamas, stengdamiesi surasti tuos, kurie slėpėsi po netikra pavarde ar netikru pasu. DP stovyklose turėjome dvejopus agentus: vieni, parinkti iš pačių padugnių, išdavinėjo savo draugus už pakelį cigarečių ar pusbutelį degtinės; kiti mūsų tinklan pateko dėl šantažo ar grasinimų, Pvz., kuriam nors DP sakydavome, kad žinome, jog jis tarnavęs Vlasovo armijoje. Jei jis nori išsigelbėti, jis turi pagelbėti MGB. Kitas spaudimo būdas, kuriam DP buvo labai jautrūs, buvo grąsinimas paliesti jų šeimos narius. Buvome išprašę iš UNRRAos, kad savo anketose ji žymėtų tėvo ir motinos vardus ir gyvenamą vietą. Turėdami šitas žinias, pranešdavome nepaklusniam DP, kad, jei jis atsisakys grįžti, jo tėvai nukentės. Reikia pripažinti DP garbei, kad agentai iš DP tarpo buvo mažiausiai naudingi.

Rimtų pagelbininkų radome tarp UNRRAos tarnautojų. Pradžioj UNRRA administracija sudarė amerikiečiai ir britai, daugumoj rimti ir sąžiningi žmonės. Veikliai plečiantis UNRRA turėjo priimti naujų bendradarbių iš vakarų Europos. Tik gerų algų suvilioti, daugumoj tie žmonės nė mažiausio supratimo neturėjo apie tai, kas yra labdara. Tai buvo visokios buv. kambarinės, šoferiai, žmonės be aiškios profesijos, neretai paprasti avantiuristai. Žodžiu, žmonės be reikiamų kvalifikacijų. Pagaliau, atskirų kraštų kompartijos ir mūsų špionažo organizacija buvo įtraukusios gerai užmaskuotų savo narių keletą. Į juos dėjome daug vilčių mūsų darbo sėkmingumui.

Man buvo pavesta sritis į pietų vakarus nuo Stuttgarto. Wasserfingene, Elvangene, Heidenheime turėjome gausias DP stovyklas. Pirmoj eilėj turėjau sudaryti tinklą. Wasserfingene turėjome veiklų norvegą komunistą. Jis susidraugavo su mergaitėm, žadėdamas joms palengvinti išvykti į JAV. Iš jų jis gaudavo daug vertingos informacijos apie DP. Heidenheime turėjome du mūsų patikimus aukštus UNRRAos pareigūnus Ch. ir F. Visa DP kartoteka pereidavo per F. rankas. Jei būčiau Stuttgartui perdavęs visas iš F. gautas žinias, daug DP būtų nukentėję. Tačiau tyčia keisdavau kai kurias datas, pavardžių rašybą, kad gauti duomenys nesutaptų su tais, kurie buvo mūsų „karo nusikaltėlių" sąrašuose.

Savo sąrašus buvom sudarę vykstant sovietų teritorijos išlaisvinimui. Į juos buvome įtraukę ne tik vokiečių nelaisvėn paimtus mūsų karius, bet ir visus tuos asmenis, kurie pas vokiečius turėjos bet kurią tarnybą, kad ir paprasčiausios ligoninės skalbėjos. Į sąrašus taip pat pateko visi pasitraukusieji su vokiečiais ir net ne savo valia evakuotieji. Pagal mus sovietų patriotas negalėjo pasitraukti. Jis tuėjor arba tapti partizanu, arba žūti. Mūsų sąrašai vėliau buvo papildyti naujom Vokietijoje gautom žiniom. Juos sudarė keliolika storų sąsiuvinių po kokius 100 pusl. kiekvienas. Vien Stuttgarto repatriacijos komisija jų turėjo 447. Kiekviename jų tilpo maždaug apie 10.000 pavardžių. Vadinas, apie 5 mil. savo piliečių Sovietų Sąjunga laikė „išdavikais" ir kvislingais.

Pagal sovietinę tvarką viskas turi būti kontroliuojama. Mūsų veikla taip pat neretai buvo tikrinama, dažnai mums patiems to nė nežinant. Iš savo agentų vieną patyriau, kad vienas rusų jaunuolis su dviem merginom dažnai lankos mano srities UNRRAos būstinėje ir renka žinias apie DP, apie mane ir mano bendradarbius. Šitoks tikrinimas man buvo pavojingas. Būtų užtekę sulyginti man F. duodamas žinias su mano raportais ir tuoj paaiškėtų, kad pastarieji nevisada sutapdavo su F duodamais duomenimis. Atrodo, kad F vieną kartą savo žinias bus perdavęs tiesiai kontrolės agentam. Tai buvo pavardės keletos rusų, prisidengusiųjų lenkais ar Baltijos kraštų piliečiais. Stuttgarto centras man pranešė, kad yra rasta sovietų piliečių, neįtrauktų į mūsų turimus sąrašus. Reiks vistiek prašyti juos išduoti. Savo prašymui pateisinti reiks sugalvoti jiems kokį kaltinimą. Tuo būdu ir buvo paprašyti amerikiečiai išduoti „išdavikus, gestapo agentus kurie slepiasi DP stovyklose". Tada amerikiečiai dar nebuvo įsisąmoninę, kad žodis „išdavikas" sovietine prasme visų pirma reiškia komunizmo priešas.

Bet ir NKVD nevisada turėjo laimės medžiodama DP. Klaida buvo padaryta prašant UNRRĄ organizuoti tautines stovyklas. NKVD galvojo, kad tautinėse stovyklose mums rūpimiem asmenim bus sunkiau slėptis. Tikrumoj išėjo atvirkščiai. Tautinėse stovyklose DP parodė dar daugiau susiklausymo ir mums pasidarė daug sunkiau savo „aveles" infiltruoti.

Dar didesnei mūsų darbo nesekmei amerikiečiai pradėjo keisti savo nusistatymą mūsų atžvilgiu, Tatai tuoj atsiliepė į DP padėtį. Prieita iki to, kad atsakytas mums baltų išdavimas, uždrausta mūsų komisijos nariam lankytis DP stovyklose be amerikiečių ryšio karininkų. O vėliau amerikiečiai iš viso atsisakė prievarta grąžinti DP į jų kilmės knaštus. Norėdama savo darbą tęsti DP atžvilgiu, sovietų administracija turėjo imtis radikalių priemonių.

SKRININGAS — NKVD IŠRADIMAS

Pagal SSSR naujojo MGB ministerio slaptą aplinkraštį (NKVD savo vadrą pakeitė į MGB) ruošėmės pravesti generalinį visų stovyklose gyvenančių DP patikrinimą. Šituo būdu tikėjomės pagauti visus „karo nusikaltėlius". Tuo pačiu stengėmės priversti UNRRĄ išvaryti galimai daugiau žmonių iš DP stovyklų, kad badavimo verčiami jie sutiktų grįžti.

Tuo metu vyr. UNRRA direktorium buvo p. La Gaurdia, Henry Wallace'o, JAV viceprezidento, bičiulis. Maskvos aplinkraštis mus pasiekė po Stalino — La Guardios pasimatymo Maskvoje. Netenka aiškinti, kad aplinkraštyje apie pasimatymą nebuvo kalbama.

Kiekviena DP stovykla turėjo trijų žmonių komisiją. Ji nutardavo, ar asmuo turi teisę naudotis DP statusu. Komisija veikė panašiai kaip ir NKVD „trijų kolegija". Jos nutarimai buvo galutiniai. Tik vėliau, po masinių protestų ir savižudybių bangos, buvo sutikta komisijos nutarimus peržiūrėti. Tose skriningo komisijose dalyvavo amerikiečių informacijos tarnybos karininkai ir UNRRA tarnautojai. Beveik kiekvienoj tų komisijų bent vienas narys buvo toks, kuriam mes turėjome įtakos, kuris tiesiogiai ar netiesiogiai turėjo ryšį su mūsų agentais.

Amerikiečių karininkai dėl problemos painumų nedaug nusimanė apie DP reikalus. Be to jie nebuvo susipažinę su rytų Europa. Apskritai jie buvo širdies žmonės ir DP kvotė švelniai. Kiek sykių prieš amerikietį karininką stovinčiam tariamam latviui, kuris nebūt galėję pasakyti, kur yra „jo" kraštas, amerikietis karininkas klausinėjimą baigdavo savo O.K. ir tuo pačiu dėdavo ant DP kortelės išsigelbėjimo antspaudą, duodantį jam DP teises.

Atvirkščiai, jei DP buvo UNRRA tarnautojo kvočiamas, beveik dažną atvėjį buvo pasmerktas palikti DP stovyklą, kitaip tariant buvo atiduodamas žiemos šalčiui ir nepalankiem vokiečiam, kurie galbūt jam atsakys ir maisto kortelę ir net leidimą apsigyventi. Pretekstas atimti DP teises buvo asmens dokumentų neturėjimas. Visai nebuvo atsižiūrima į tai, kad karo metu galima buvo dokumentus pamesti staigiai pasitraukiant iš gyvenamosios vietos, arba jie galėjo

(*Tęsinys 5 puslapy*)

PASITAIKO IR ŠITAIP

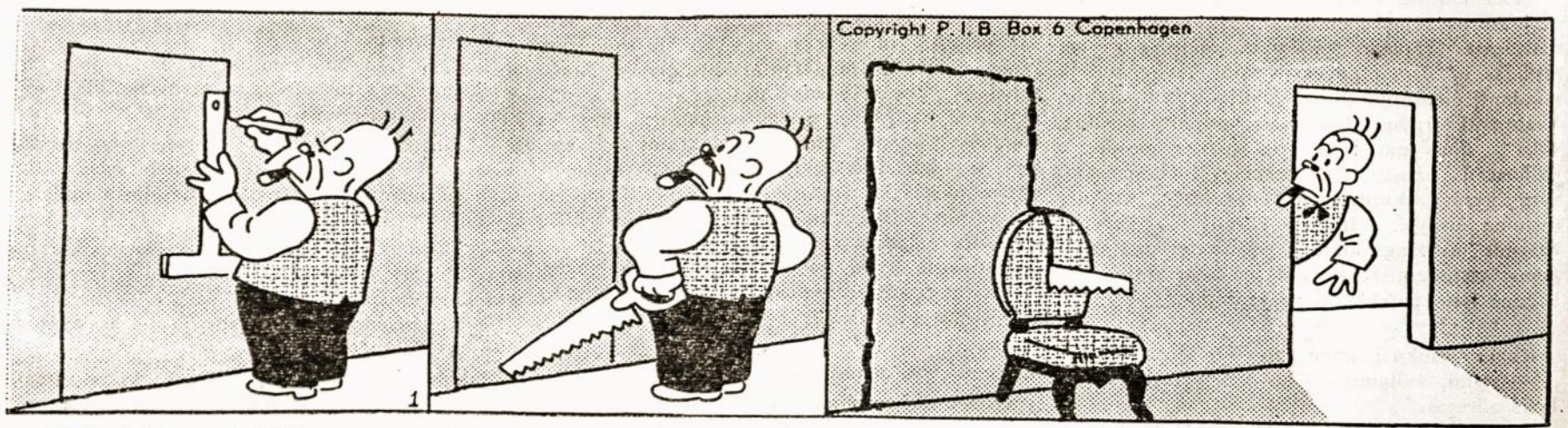

Varžo statybą socialistai,
Kad patogumų per daug nebūtų.
Bet Adomėnas vis dėlto drįsta
Siaptai pakeisti išvaizdą buto.

Kampai kaip reikia, linijos tiesios.
O juk rangovui grynais mokėtum.
Iš viso, butas kitaip atrodo,
Kai visos durys išpiautos vietoj.

Štai kur nelaimė! O baldai brangūs.
Rasit pakišo kas nors ant juoko.
O gal čia kokios vaikščioja dvasios...
Bet jau spelioti neapsimoka.

LIETUVIAI SVETUR

VASARIO 16-TOJI AUSTRALIJOJE

Australijos lietuviai visur, kur tik yra didesnis jų būrelis, paminėjo Vasario 16.

Vienas didžiausių minėjimų, pažymėtinas gausumu ir menine programa, įvyko Vasario 19 d. Adelaidėje, Pietų Australijoj. Adelaidė, apie 400 tūkst. gyventojų, nėra pats didžiausias Australijos miestas, bet dėl klimato ypatybių čia jau susibūrė didžiausias lietuvių skaičius. Minėjime dalyvavo per 600 asmenų. Meninėj programos daly dalyvavo Elena Rūkštelienė (lyrinis sopranas), ne tik lietuviams, bet ir Australijos visuomenei gerai pažįstamas žymus smuikininkas Pr. Matiukas, daininkas Paulius Rūtenis, puikiai užsirekomendavęs V. Šimkaus vedamas vyrų choras ir L. Giniotytės vadovaujamas tautinių šokių ansamblis.

Sydnyje minėjime dalyvavo apie 300 tautiečių. Vyriausiu minėjimo punktu buvo maj. S. Narušio paskaita — „Vasario Šešioliktoji''. Po paskaitos Ksenija Dauguvietytė-Šniukštienė padeklamavo du rašytojo Pauliaus Jurkaus eilėraščius. Pulgis Andriušis paskaitė trejetą vaizdelių iš savo naujojo lietuviškojo kaimo buities kūrinio „Sudiev, kvietkeli''. Minėjimą užbaigė Sydnio tautinių šokių grupė, Birutės Kirlytės ir Vytauto Asevičiaus vadovaujama.

Brisbane minėjime dalyvavo apie 70 lietuvių. Paskaitą dienos tema skaitė Kaj. Sakalauskas. Meninę dalį atliko A. Laukaičio vadovaujama Tautinių Šokių Grupė.

Woonerojj (maža vietovė Pietų Australijos steite — raketų bandymų stotis) dirba apie 66 lietuviai, kurie susirinkę paminėjo Vasario 16-tąją Šia proga buvo surinkta apie £ 13 aukų Lietuvių Tautos Fondui.

Bonegilloj (pereinamoji stovykla), nors lietuvių nedidelis būrelis, bet Nepriklausomybės šventė taip pat gražiai paminėta. Meninę dalį išpildė stovyklos lietuvių choras ir tautinių šokių grupė.

KREPŠINIO KOMANDA CANBERROJE

Canberroje (Australijos federalinė sostinė) suorganizuota lietuvių krepšinio komanda, kurios kapitonu išrinktas Vytautas Genys ir pavaduotoju Pranas Gružauskas. Komanda išsivystė iš „Balts'' krepšinio komandos, kurioje dalyvavo, be lietuvių, estai ir latviai.

PAGYVĖS SPORTINIS GYVENIMAS

Leonas Baltrūnas (Melburne), kuris yra Lietuvos Fizinio Auklėjimo ir Sporto įgaliotinis Australijoje, ėmėsi iniciatyvos suburti visus sportininkus, kurie iki šiol veikė atskirai. Reikia tikėtis, kad sportinis gyvenimas pagyvės, ir lietuviai sportininkai, iki šiol gražiai visur pasirodę, taps dar pajėgesni ginti mūsų tautos garbę.

„MŪSŲ PASTOGEI'' VIENERI METAI

Australijos Lietuvių Draugijos leidžiamam savaitraščiui „Mūsų Pastogei'' sausio 26 sukako vieneri metai. Šia proga „MP'' pakeitė ir antraštinę vinjetę. Nors tai ir kukli sukaktis, bet esamose sąlygose „MP'' išvarė gilią visuomeninę ir kultūrinę vagą. **J. Glušauskas**

NKVD TINKLAS

(*Tęsinys iš* 4 *puslapio*)

žūti per bombardavimą, arba kad juos galėjo būt paėmę vokiečiai. Buv. vlasovininkai ar baltai, kariavę rytų fronte prieš raudoniosius, DP statuso jokiu būdu negalėjo gauti. Be jokio pasigailėjimo jie buvo išmetami iš DP stovyklų su šeimom, seniais ir mažais vaikais. Netenka stebėtis jų tarpe buvusių savižudybių gausumu. Vien savoj srity jų galėjau suregistruoti apie 30.

Mūsų ofensyva prieš DP buvo apvainikuota tikru laimėjimu. Jos dėka buvo sužlugdyti patys atspariausi komunizmo priešai. Daug rusų ir baltų pabėgėlių būtų žuvę, jeigu ne garbės vertas visų DP solidarumas, jeigu nebūtų visi DP atėję išskriningiotiem į pagalbą ir nežiūrėdami žiaurių represijų, nebūtų su jais pasidalinę savo menkom maisto normom. **(Elta)**

Jis komponuoja modernius šokius.

Adv. Našliūnas, kelis metus išgyvenęs Brazilijoje, persikėlė gyventi į Ameriką. Sustojo Čikagoje. Ten nori ir įsikurti.

Čikagoje gyveną lietuviai veterinoriai įkūrė Lietuvių Tremtinių Veterinarijos gydytojų draugiją. Valdybos pirmininku išrinktas St. Jankauskas, nariais: A. Milaknis, L. Gaudušas.

Toronte. Kanados lietuviai turi įsteigę „Verslo'' sąjungą. Neseniai buvo jos narių visuotinas susirinkimas. Centro Valdybon išrinkta: Dr. J. Kaškelis, A. Kiršonas, J. Berzėnas, K. Dalinda ir J. Karka.

Konkursas. Dienraštis „Draugas'' skelbia novelės ar vaizdelio konkursą. Paskutinė data rašiniams įteikti — 1950 m. birželio 1 d. Skiriama dvi premijos: pirmoji — 75 doleriai, antroji — 50 dolerių. Premijas skiria žinomas mūsų kultūrininkas, kūrybinio darbo rėmėjas J. J. Bačiūnas.

Premijuotiniems kūriniams nustatyti teisėjais oakviesti: J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, Benediktas Babrauskas, Juže Daudžvardienė, Stasys Pieža ir Juozas Prunskis.

Tema paliekama pasirinkti pačiam rašytojui. Pageidaujama, kad būtų neilgas.

Konkursui skirti kūriniai siunčiami: Literatūros Konkurso Komisijai, „Draugas'', 2334 S. Oakley Ave., Chicago 8, ILL.

Sprendimo bešališkumui patikrinti, autoriai turi pasirašyti skapyvarde, o atskirame voke pažymėti tikrąją pavardę ir adresą.

Dail. T. Valiaus darbų paroda, atidaryta Montrealy. Atidarymas įvyko Vasario 16. Pirmą dieną parodą aplankė apie 100 lietuvių. Paroda truko dvi savaites ir buvo gausiai lankoma.

Balerina A. Šlepetytė pasižymėjusi jau Lietuvoje, šiuo metu gyvena Paryžiuje ir dalyvauja prancūzų baletuose, atlikdama pirmaeiles partijas.

Registruojami Kanados lietuviai. Kanados Lietuvių Bendruomenės Laikinasis Org. Komitetas, norėdamas patirti tikrąjį tame krašte gyvenančių lietuvių skaičių, nutarė įvykdyti visų lietuvių registraciją ir sudaryti kartoteką.

Atsikūrė Čiurlionio ansamblis. Tremtyje pagarsėjęs savo koncertais Čiurlionio vardu lietuvių ansamblis ne visas kartu emigravo. Tik nedidelis jo branduolys, su dirigentu pasiekė Clevelandą. Ten jis vėl atsikūrė. Šiuo laiku ansamblyje yra jau 50 dalyvių, 24 moterys ir 26 vyrai. Vasario 16 proga ansamblis labai gražiai pasirodė.

Rašytojas A. Baronas dirba vienam Čikagos metalo fabrike ir atspėjamu laiku rašo romaną.

JAV Kongreso komitetas neamerikinei veiklai tirti paskelbė sąrašą organizacijų, kurios laikomos pavojingos valstybei. Tam sąraše yra išvardinta ir lietuviškos komunistų organizacijos.

Floridoje šiuo metu gyvena tik apie 300 lietuvių šeimų.

LTB vyr. valdyba nutarė perkelti į Ameriką Vokietijoje sudarytos iš atvėžtų iš Lietuvos knygų bibliotekos vertingesnes knygas.

K. Grigaitytė-Graudušienė parengė spaudai naują savo eilėraščių knygą. Ji vadinsis „Paslaptis''.

BĖGO NUO VILKO, UŽBĖGO ANT MEŠKOS

Įgrisęs stovyklinis gyvenimas Vokietijoje ir nematant galimybių greit grįžti į Tėvynę visus spyrė kuo greičiau kur nors emigruoti. Pirmiausios galimybės buvo išvykti į Angliją ir Belgiją, kur nekantresnieji ir patraukė. Anglijoje dėl nelygaus traktavimo daugumas atvykusiųjų pasijuto nusivylę gražiais pažadais ir prasidėjus emigracijai iš Vokietijos į kitus kraštus, ne vienas grįžo į Vokietiją ir iš ten vėl emigravo. Dėja, kai kam ir antrą kartą nepasisekė. Dėl to jie šiandien gailisi palikę Angliją ir norėtų vėl į ją grįžti.

Kovo mėn. pradžioje į Buenos Aires, Argentinoje iš Čilės atbėgo trys lietuviai: Pr. Ilčiukas Antanas Dumauskas ir Viktoras Bočkus. Iš jų V. Bočkus 1947 m. su pirmuoju transportu iš Vokietijos nuvyko į Angliją ir pusantrų metų išdirbęs žemės ūkyje grįžo į Vokietiją, Hannoverio DP stovyklą. Iš čia gražių iliuzijų apie P. Ameriką vedamas, emigravo į Čilę. Atvykę į Čilę pamatė, kad patekę į skurdo ir vargo kraštą, kur darbo maža, uždarbiai nedideli, o pragyvenimas brangus.

Šie trys vyrukai po trijų mėnesių vargo Čilėje, nutarė gelbėtis pabėgimu į Argentiną. Vieną gražią dieną, niekam nieko nesakę su kuprinėmis ant pečių patraukė per 3—4 klm. aukščio Andų kalnus į Argentiną. Po keturių parų sunkios kelionės, per snieguotus ir apledijusius kalnus, žvėrių takais nusileido į Argentinos žemę. Iš čia pirmuoju traukiniu atvyko į Buenos Aires, išvargę ir sutinusiomis kojomis.

Dabar, keikdami savo likimą, ieško būdų kaip gauti teisę Argentinoje apsigyventi. Šiai kombinacijai nepasisekus, gali būti deportuoti atgal į Čilę arba Vokietiją.

Šis pavyzdys rodo, kad nuo vilko bėgant lengva ant meškos užbėgti.

Buenos Aires. **Leonas Kančauskas**

IŠ MŪSU GYVENIMO

NELENGVA LIETUVIŲ CENTRUI NAMUS RASTI

— Sąjungos nariai domisi Lietuvių Namų pirkimu. Gal, p. pirmininke, galėtumėt suteikti informacijų, kaip tas reikalas šiuo metu yra, — kreipėsi jūsų korespondentas į p. Bajoriną.

— Žinau, kad tas klausimas aktualus visiems, o ypač mums, čia centre esantiems, nes tikrai norisi iš dabartinių griuvėsių išsikelti, nes jie rengiamasi nugriauti. Dėl to darome viską, kad greičiau namus nupirktume.

— Kokios kliūtys sulaiko?

— Iš viso sunku rasti namus, kurie būtų mums visais atžvilgiais tinkami. Pagaliau toki namai yra brangūs, o mūsų ištekliai labai riboti.

— Kokius namus manote pirkti?

— Ieškome namų, kurie galėtų būti Britanijos lietuvių centras, kurie reprezentuotų mus Britanijos sostinėj, prie kurių ir lietuviška vėliava ir lietuviška iškaba tiktų. Norime, kad lietuvis juose jaustųsi jaukiai, tartum namie, kad net atostogas praleisti galėtų. Kad namai galėtų būti lietuvių centru, jie turi turėti bent nedidelę salę susirinkimams, pobūviams, repeticijoms, jie turi būti prie gero susisiekimo, kad ir londoniškiai ir iš toliau atvykę nesunkiai juos pasiekti galėtų, kad tiktų reprezentacijai. Namai turėtų būti bent neblogam kvartale ir pakenčiamos išvaizdos. Gera būtų, kad ir pelną duotų, kad be gyvenamų patalpų namuose būtų galima įrengti valgyklą ar ką panašaus. Visi šitie reikalavimai sunkiai suderinami. Tokiems namams reiktų didesnio kapitalo.

— Kiek pinigų turite?

— 3020 svarų.

— Jei visų reikalavimų negalite suderinti, tai kokiu minimumu turite pasitenkinti?

— Labai norėtųsi kiek galima didesnio dividendo mieliems mūsų akcininkams, tačiau mūsų tikslas, kaip ir suvažiavimas mus įpareigojo, pirkti Lietuvių Namus, sudaryti lietuvišką centrą, bet ne biznio įstaigą. Šiandien mes neturime vietos, kur mus galėtų aplankyti koks mūsų bičiulis, iš kurio daug gero galėtume laukti bendriems mūsų reikalams. Galėčiau eilę pavyzdžių nurodyti, kur galėtume sueiti į artimesnius santykius su įtakingais žmonėmis, jei turėtume kur juos pakviesti, kaip tai daro kitos tautybės.

— Ar esate numatę kokius namus?

— Taip. Gaila, kad negalėjome nupirkti tų, kuriuos buvome anksčiau radę — tie buvo bene tinkamiausi. Esam gavę daug pasiūlymų ir apžiūrėjome daug namų, bet vis: arba netinkami, arba neišsigalime pirkti. Ir dabar, esam numatę namus. Tai yra pilnos nuosavybės teisėmis, gražūs, 17 kambarių, turi nedidelę salę. Baido brangi kaina ir nedidelis pelnas. Bet tie namai amžiams liktų lietuvių nuosavybe, Lietuvai reprezentuoti.

— Ar pelno iš tų namų nebūtų?

— Būtų, bet nedidelis, ne toks, kokio norime. Pagaliau pelnas priklausys to, kaip namus sugebėsime išnaudoti. Žinome, kad abu tikslai svarbūs, bet manome, kad pirmasis svarbesnis. Tikimės, kad taip mano ir akcininkai. Tą reikalą dar svarstysime su Sąjungos Taryba. Tuo tarpu namų ieškojimą tęsiame. **Jd.**

NOTTINGHAMO LIETUVIAI REPREZENTUOJASI

Vasario 25 d. Nottinghamo Universiteto salėje studentams, lietuvių tautinių šokių grupė, vadovaujama O. Lingaitytės, pašoko: „Malūną'', „Lenciūgėlį'', „Kepurinę'' ir „Rugelius''. Akordeonu grojo Čepinskas.

Studentai buvo susižavėję lietuvių tautiniais šokiais ir kiekvieną šokį palydėdavo gausus plojimas, o vienas juodukas, studentų vardu, tautinių šokių vadovei padovanojo bonką šampano.

Vasario 26 d. Nottinghamo YMCA salėje užsieniečių „Phoenix'' klubo vardu, lietuvių tautinių šokių grupė YMCA klubo nariams pašoko šešis lietuviškus šokius. Nors pirmasis šokis ir neišėjo vykusiai, bet šokėjai nepametė pusiausvyros ir sekančius šokius pašoko gan puikiai. **Romualdas**

NAMU VAJUS

Namų Fondo akcijas pirko: už 10 sv., S. Vilutis, už 4 sv. J. D., už 3 sv. P. Liesis, už 2 sv. V. Karobas, P. Česnauskas, V. Ridžias, A. Balčius, S. Grebliauskas, M. Janulis, už 1 sv. A. Pupelis, V. Poškus, A. Janušauskas, V. Steponavičius, P. Sluoksnys, K. Bačanskas, V. Petrušis, P. Burkevičius, Stundžia, Sabulis, A. Mikalauskas, V. Sinkevičius, A. Sinkevičienė, R. Sinkevičiutė, R. Sakalauskas.

TREMTINIU TAUTODAILĖS PARODA

Kaip jau buvo rašyta, pereitą mėnesį Edinburghe įvyko antroji ištremtųjų, šį kartą devynių, tautodailės paroda.

Ir šį kartą parodą organizavo Scottish League for European Freedom pirmininkas John F. Stewartas.

Bet visų pirma šit žiupsnelis žinių apie šią gražių šūkių, nūdien taip praretėjusių mūsų žemėje, draugijos veiklą.

Juk ši žmogaus teisių bei tautų laisvės draugų sąjunga jau anais, mums sunkiausiais metais Vokietijoje ir Austrijoje yra ten pasiuntus tremtiniams didelį kiekį puikių drabužių, kuriuos suaukojo škotai. Toliau. Kai tik atvyko į šią salą pirmutiniai du šimtai balčių moterų dirbti ligoninėse, sąjunga tuoj ėmėsi joms padėti. Ji, glaudžiai bendradarbiaudama su Darbo Ministerijos gerovės skyrium patvarko taip, kad įvairių tautybių čia senai gyvenančių dvasininkų jos sutinkamos stotyse, reikalingosios aprūpinamos drabužiais; o gi tos, kurių dėl silpnos mitybos Vokietijoje sveikata pašlijusi, sąjungos rūpesniu apgyvendinamos atostogaujančiųjų pensionuose arba privatinėse šeimose. Vėliau, kai tos baltės, išdirbusios šešis mėnesius, galėjo gauti savaitę atostogų, bet nesutaupiusios „atliekamų'' negalėjo jomis pasinaudoti, sąjunga vėl suranda škotų šeimas, kuriose joms veltui teikiamas prieglobstis bei poilsis.

Arba vėl, kai p. F. John Stewart patyrė, jog iš jų buvo imamas neteisėtai pelno mokestis, ši organizacija kreipėsi į vyriausią įstaigą, Somerset House, ir išlaikytasis pelno mokestis buvo joms grąžintas.

Ir vis to jau seno amžiaus, bet jauno uolumo ir nepaprastos energijos F. J. Stewarto dėka, buvo suruošta įvairių tautybių pabėgėliams eilė pamaldų, koncertų, pobūvių, bei susirinkimų. Juk dar mes atsimename jo anąkart taip sėkmingai suruoštąją pirmąją tautodailės parodą Edinburghe, Berods, ne visiems turbūt žinoma, kad pereitais metais, birželio mėn. įvyko vis to laisvės kovotojo iniciatyva ir rūpesniu, Edinburghe didžiajame „Braidburn-open-air-Theatre'', gausi krikščionių demonstracija prieš krikščionybės persekiojimą Rytų ir Centrinėje Europoje. Ten dalyvavo tūkstančiai britų, ukrainiečių, lenkų, estų, latvių, serbų, vengrų ir kitų tautybių žmonių. Įvykis turėjo jaudinantį ir iki šiol nepatirtą pasisekimą. Susirinkimo rezoliucijos buvo pasiųstos svarbiausioms vyriausybėms ir įžymiausiems žmonėms pasaulyje ir rastas šiltas pasaulinės opinijos pritarimas bei simpatija. Tarp jų paminėtinas ir Australijos ministeris pirmininkas.

Be to, ši lyga yra daug padėjus EVW darbo ir teisinės pagalbos atvejais.

* * *

Parodoje dalyvavo lietuviai, estai, latviai, bulgarai, graikai, kroatai, lenkai, ukrainiečiai ir vengrai.

Komisiją parodai ruošti sudarė viena škotė, p. M. Balkauskaitė ir viena latvė. Parodos meninei pusei patvarkyti buvo pakviesta dailininkė H. J. Naruševičiūtė-Žmuidzinienė ir patvarkymams patalkininkauti p. Jarošekaitė-Copestaikienė. Latvių skyriui patvarkyti buvo atvykęs latvis dalininkas iš Londono.

Parodą didžiame ir puošniame Merchants Hall atidarė Master of the Merchants Company p. Iver Salvesen. Į atidarymą atvyko pilna salė rinktinės Edinburgho visuomenės, tarp kurios buvo matyti ir kun. Gutauskas. Per tas iškilmes tautiniais drabužiais dalyvavo tik baltės: viena estė, dvi latvės ir lietuvės: p.p. Balkauskaitė, Copestakienė, Jakutienė ir Žmuidzinienė.

Vis dėlto tarp tų devynių skyrių geriausiai bei patraukliausiai atrodė mūsiškis ir latvių. Lietuvių sekcijoje buvo apsčiai išstatyta gražių, labai senų, dar mūsų išeivių pionierių atsivežtų iš Lietuvos audinių. Ypač žvilgsnį masino senovinės mūsų priejuostės. Itin pažymėtina senojo angliakasio žmonos p. Balčiūnienės didžiulė staltiesė: neatsigėrėtinai gražus jos rankų dirbinys. Be to, buvo labai didelis mūsų juostų rinkinys, stačiai jų jūra. Beja, lietuvių skyriuj dalyvavo eksponatais gražieji p.p. Sarafinaitės ir dr. Puodžiukienės tautiniai drabužiai. O gintaro? Jo tik lietuviai išstatė ir tiek, kad Vaižgantas pasakytų jog „stalai lūžo''. Iš medžio dirbinių tebuvo p. Jagmino dėžučių, vytis ir p. Jokūbaičio staklės. Aplamai, mūsų skyrius buvo nusisekęs ir, reikia pasakyti teisybėj kad šį kartą Škotijos senieji ateiviai lietuviai itin šiltai parodą parėmė savo eksponatais.

Parodą aplankė apie pusketvirto tūkstančio žmonių. Į parodos atidarymą atvyko visų Edinburgho laikraščių reporteriai ir vietos spauda šiltai ją paminėjo. Plačiausiai skaitomieji laikraščiai — The Scotsman (Nr. 33,280), The Bulletin (21) ir Scottish Daily Express (15,479) — įsidėjo minėtų lietuvių (atskirai ir su kitomis baltėmis) tautiniais drabužiais apsirengusių dideles nuotraukas.

Jei paroda įvyko ir puikiai pavyko, o mūsų geras vardas per tai vis plačiau sklinda britų tarpe, bedalių teisių apsauga proteguojama ir visa tai veltui, iš širdies daroma, tai tik todėl, kad visų pirma mes turime, Lietuvos tikrą draugą p. John F. Stewartą. **J.J.**

Prašomi atsiųsti DBL Sąjungai savo adresus: Edvardas Macerinskas ir Kazimieras ir Domicelė Masaičiai.

NAUJIENOS

* Kovo 14 d. iškeltas į paviršių Temzės žiotyse paskendęs britų povandeninis laivas „Truculent". Jis nuskendo susidūręs su švedų laivu. Laive buvo 79 žmonių įgula, iš kurių tik 15 išsgelbėjo. Vandenį išsiurbus bus ištirta, ar laive esąs oras nepavojingas, paskui penki išsigelbėję to laivo jūrininkai eis į vidų atpažinti mirusių draugų. Laivas nuvilktas į netoliese esantį doką.

* Per tardymą iškankinto Vengrijos kardinolo Mindszenty sveikata nepagerėjo dėl blogų kalėjimo sąlygų ir yra labai susilpnėjusi. Esamomis žiniomis, kardinolas perkeltas tam pačiam kalėjime į esantį ligoninės kambarį. Ryšium su šia žinia, daroma įvairių, toli eimančių prielaidų, dėl kardinolo sveikatos.

* Mažiau atlyginamų kategorijų Britų angliakasiams padidintas uždarbis 2 šilingais dienai.

* Kovo 15 d. 25 Europos kraštai, pagal ankstyvesnį susitarimą, pakeitė savo radio stočių vidutiniąsias bangas. Tai padaryta norint išvengti vienos stoties kitai perdavimo kliudymo. Amerika, kuri Vokietijoje turi 12 didelių radio stočių, nepasirašė minėto susitarimo.

* Prez. Trumano ypatingasis įgaliotinis Dr. Jessupas buvo atvykęs į Londoną ir lankėsi Britų užsienių reikalų ministerijoje.

* Londone, katalikų bažnyčioje Brompton Oratory buvo kilęs gaisras. Gaisrą gesino 60 ugniagesių. Ugnis ir vanduo apgadino bažnyčios vidų.

* Čekų sportininkai ruošėsi dalyvauti Londone įvykstančiose ledo ritulio pasaulio pirmenybių rungtynėse. Iš pradžių valdžia reikalavo giminių garantijos, kad sportininkai atgal grįš, vėliau nutarė visai jų neleisti, o dar vėliau visus suėmė.

* Vatikano teritorija Castele Gandolfe, prie vasarinės Šv. Tėvo buveinės, padidėjo 25 akrais. Italijos parlamentas patvirtino šio sklypo žemės pardavimą. Naujai įgytame žemės plote bus pastatyta galinga radio stotis.

* Amerikos gen. Groves, karo metu vadovavęs atominės bombos gamybai, pareiškė, kad jo nuomone, Rusija iki 1970 metų nebus pasiruošusi puolamajam karui.

* Britų Darbo Ministerija planuoja lengvatas EVW mokslui tęsti. Žadama nuo darbo atleisti jaunesnio amžiaus tuos EVW, kurie ruošiasi studijuoti specialybinius mokslus, sąlyga, kad galės už mokslą užsimokėti ir mokslo metu turės iš ko gyventi.

* Pastaruoju metu Lenkijoj paskelbtas įstatymas dėl valstybės suskirstymo administraciniu atžvilgiu. Jis yra toks, kaip Rusijoje.

* Netrukus D. Britanijoj bus duodamos naujos knygutės normuotam maistui pirkti.

* Britų parlamente Darbo partijos daugumos pozicija dar sumažėjo, nes Manchesterio Moside apylinkėje į parlamentą išrinktas konservatorius. Dabar pozicija turi tik 6 daugumą prieš konservatorius ir kitas partijas kartu.

* JAV vyr. kariuomenės štabo viršininkas gen. Collinsas šio mėnesio gale aplankys Persiją, Turkiją ir Graikiją.

* D. Britanijos smuklininkai prašo finansų ministerį sumažinti whiskės mokesčius 7 šil. Jei taip įvyktų, tai to gero bonka vietoj 33/4 kainuotų tik 25/10.

* Italijos parlamentas išdavė teismui komunistų atstovę Laurę Diazę. Ji bus teisiama už šv. Tėvo įžeidinėjimą.

* Pirmasis Izraelio pasiuntinys Londone Dr. Eliashas pereitą savaitę staiga mirė.

* Floridoje mirė Dr. Dempsteris, urano 235 išradėjas. Jo išrastasai uranas buvo panaudotas atominei bombai pagaminti.

* Ateinantiems metams D. Britanijos gynybos reikalams paskirta 20 milij. svarų daugiau, kaip pereitais metais (buvo 780 milij. svarų). Tuo tarpu tikrosios kariuomenės karių skaičius sumažinamas iki 718.000 (buvo 750.000). Daugiau pinigų skiriama ginklavimo tobulinimui ir gynybos moksliniams tyrinėjimams.

* Naujorko arkivyskupas kardinolas Spellmanas pareiškė, kad mes, kaip katalikai meldžiamės ir siekiame taikos, bet pasibiaurėjimą keliančios naikinimo pastangos didėja.

* Amerikos ambasadoje Sofijoje tarnavo bulgaras Šypkovas, kaip vertėjas. Staiga jis dingo ir tik po mėnesio darbovietėje pasirodė. Atėjęs jis papasakojo, kad bulgarų NKVD buvo suimtas, tardomas ir kankinamas. Paleido jį sąlyga, kad ambasadą šnipinės. Dabar Amerikoj paskelbtas Šypkovo pareiškimas kaip jį tardė ir kankino. Iš jo pareiškimo aiškėja tie baisiai žiaurūs metodai, kuriais išgaunamas iš suimtojo reikalingas prisipažinimas bei savęs apkaltinimas nepadarytais nusikaltimais.

* Tarptautinis Europos klausimams panagrinėti komitetas paskelbė, kad Rusija kas mėnuo pastato 3.000—3.500 karinių lėktuvų, Pernai ji pastačiusi apie 12.000 lėktuvų, iš kurių buvo apie 5.000 naikintuvų, ir apie 6.000 vidutinio dydžio bombonešių, galimas dalykas apie pusė sprausminiais varikliais.

* Kolumbijoje atrasta urano rūdos. Tačiau krašto valdžia nemano ją kasti.

* Lenkijos Moterų Federacija paragino krašto moteris imti pavyzdį iš „sesių" Rusijos moterų dėl lenktynių darbe ir pasiūle į lenktiniavimą įtraukti vištas ir karves.

NUPIRKĘ DAR PO AKCIJĄ JAU TURĖSIME NAMUS

SAVAITĖS IVYKIAI

(*Tęsinys iš* 1 *puslapio*)

SERETSĖS KLAUSIMAS

Į Londoną prieš parlamento rinkimus atvyko su Kolonijų Ministerija tartis Britų kolonijos Afrikoje — Bechunalando Bamangwato giminės karaliukas Seretse Khama. Po rinkimų naujoji vyriausybė suspendavo kaip giminės vadą ir uždraudė laike 5 metų į savo sostinę grįžti. Seretse dėl tokio sprendimo užprotestavo. Jo konfliktas su Britų vyriausybe plačiai pagarsėjo, kilo klausimas dėl tokio žygio priežasties ir teisėtumo. Atrodė, kad kaip priežastis iškyla Seretse vedybos su balta moterimi, buvusia Londono mašininke. Ši žinia paveikė ir Seretse valdinius.

Dėl šio įvykio Britų parlamente buvo keli paklausimai. Ir p. Churchillis dėl to interpeliavo vyriausybę ir siūlė leisti Seretsei grįžti.

Pats Seretsė ruošiasi Britų vyriausybės žygį teismui apskųsti, kaip neturintį teisinio pagrindo. O jo valdiniai Bechunalande pareikalavo grąžinti jų vadą, atsisakė atvykti į Britų komisaro kviečiamą pasitarimą ir pareiškė nebendradarbiausią su Britų įstaigomis ir nemokėsią mokesčių tol, kol negrįšiąs Seretsė.

Šis įvykis rado atgarsį negrų tarpe ir kitose Britų kolonijose Afrikoje.

VOKIETIJOS PROBLEMOS

Spalio 15 d. sovietinėje zonoje ruošiami rinkimai. Aukštasis Amerikos komisaras Vokietijai p. McCloy savo kalboje tuos vieno kandidatų sąrašo rinkimus, pavadino rinkimų karikatūra ir pasiūlė daryti bendrus rinkimus visoje Vokietijoje. Jokių žygių deryboms ta prasme nepadaryta, nes nenumatoma iš jų prasmės.

Ryšium su bolševikų ruošiama per Sekmines Berlyne demonstracija ir žygį į vakarines Berlyno zonas, nutarta neįsileisti demonstrantų ir įsakyta policijai ir kariuomenei atatinkamai pasiruošti.

Lenkija ištremia apie 200.000 užsilikusių vokiečių į vakarinę Vokietiją. Tuo tarpu buvo susitarta tik dėl 25.000 vokiečių. Manoma, kad šiuo Lenkijos žygiu siekiama padidinti vak. Vokietijoje bedarbių skaičių ir sutrikdyti to krašto ūkį.

BADO PAVOJUS AZIJAI

Pereitą savaitę Londone įvyko Mokslinimo Sąjungos konferencija. Lordas Boyd Orras iškėlė aštrėjančią pasaulio maitinimo problemą, kuri sudaro ekonominius ir politinius pavojus. Bado pavojus ypatingai gręsia Azijai, kur yra žmonių prieauglis labai didelis, o maisto ištekliai riboti. Iš seno žmonės ten laiko badą neišvengiama blogybe, bet dabar jau kyla naujos idėjos, būtent, kad nuo jo būtų galima apsiginti, jei vietiniai patys tvarkytųsi. Tuo būdu prie bendros problemos prisideda politiniai pavojai.

Bado pavojus gali persimesti į vidurinius Rytus, Afriką ir pietinę Ameriką.

Tačiau yra pasauly vietų turinčių maisto perteklių, bet bado paliesti kraštai nepajėgia jo nupirkti. Jei ši, sena pronlema būtų išspręsta, daugelis ideologinių konfliktų savaime nustotų reikšmės.

JOHN STRACHEY PAAIŠKINIMAS

P. Strachey, buvusį Britų maitinimo ministerį, paskyrus karo ministeriu, plačiai skaitomas laikraštis „Evening Standard" įdėjo straipsnį, kuriame teigė, kad naujasai karo ministeris neatšaukė savo simpatijų komunizmui. Britų vyriausybė tuojau išleido oficialų pranešimą, kuriame buvo pasakyta, kad p. Strachey niekad nebuvo komunistų partijos narys. „Evening Standard" atsakydamas į šį paaiškinimą, reikalavo faktų ir datų, kada p. Strachey yra pareiškęs, kad išsižada komunizmo. Šį reikalavimą laikraštis grindė ką tik pasibaigusios Fukso bylos aplinkybe ir tuo faktu, kad karinė žvalgyba priklauso Karo Ministerijai. Tuomet pats p. Strachey asmeniškai paaiškino ir nurodė atsitikimus, kada jis atmetė komunizmo politiką iš esmės ir pacitavo kelis spaudinius, kuriuose tai parašė.

SMULKŪS SKELBIMAI

SKELBIMAS. Šiuo skelbiama, kad Jonas MULEVIČIUS, sūnus Kazio, gimęs 1912 m. rugsėjo 25 d. Leščinkos vk., Pabaisko val., Ukmergės apskr., dabar gyv. Padgam Down Farm, Dallington, Heathfield, Sussex, yra įteikęs Lietuvos Pasiuntinybei Londone prašymą pakeisti pavardę į Jonas MILIUS.

Kas turėtų, ar žinotų bet kurių priežasčių, dėl kurių tatai negalėtų būti padaryta, prašoma apie tai pranešti Lietuvos Pasiuntinybei, 17, Essex Villas, London, W.8.

LIETUVOS PASIUNTINYBE

Oxfordo žodynas, rankvedis, su žodžių tartimi, 1500 pusl. 16/-, persiuntimas 1/-, Clark: **Gramatika užsieniečiams,** 309 pusl. 15/-, **Pilnas laiškų rašytojas** vyrams ir moterims 5/-, Heitland: **Kaip rašyti gerus laiškus** — 3/6, **Prekybiniai laiškai, sutartys, etiketas,** 159 pusl. pirma laida 1940 m. — 5/-, Longman's: **Komercijos pagrindai** užsieniečiams — 7/6, **Rankvedis šeimininkėms,** darbo ir taupymo patarimai bei priemonės, pirma laida 1950 m., 208 pusl. 6/-, persiuntimas 9 d.

Technikinės ir mokslinės knygos vokiečių kalba gaunamos dabar.

Rašykite lietuviškai pridėdami 2 1/2 d. pašto ženklą atsakymui: **Modern Book Distribution, 257, Fulham Rd., London, S.W.3.**

* * *

PRIIMAMA „AIDŲ" PRENUMERATA JAV toliau leidžiamas didelis mėnesinis kultūros žurnalas „Aidai". Žurnalą galima užsisakyti pusmečiui (12 šil.) arba metams (24 šil.). Prenumeratą siųsti: Rev. J. Kuzmickis, 21, Ann Place, Bradford.

Ten pat galima gauti vaikų žurnalo EGLUTĖS 2 nr. Kaina 2 šil.

* * *

Prašau atsiliepti: M. Tūmą, Adolfą Martusevičių, Stasį Vulpianskį ir Zofiją Brazaitytę Jonas Žiedas, Bobbington Industr. Hostel, Nr. Stourbridge, Worcs.

J. RICHARDS (Butchers) Ltd.

91-93, CHARTERHOUSE STREET, LONDON, E.C.1.

TELEFONAI: Valdybos — CLE 5877, **siuntinių skyriaus** — BER 3281.

Visų mūsų 27 parduotuvių adresai nurodyti telefonų knygoje L—R 3815 psl.

DIDŽIAUSIAS ANGLIJOJE SIUNTINIŲ SKYRIUS pritaikytas šiame krašte gyvenantiems kitašaliams patarnauti.

LAIKAS PAGALVOTI APIE VELYKAS

Norėdami, kad siuntiniai laiku pasiektų, prašome užsakymus siųsti iš anksto.

S I Ū L O M E

Geriausios kokybės lašinius: I rūš. 1 sv. 3/6, II rūš. 1 sv. 2/6.
Virtą kiaulieną (iš Lenkijos; piaustyta šoninė — Chopped pork), 1 dėžė 29 unc. 7/3.
Virtą itališką kiaulieną (Pork Brawn), 1 dėžė 29 unc. 5/6.
Grikiai košei (viso grūdo), 1 sv. 1/9, miltai 1 sv. — 1/3.
Rauginti agurkėliai, 1 dėžė 30 unc. 2/9.
Olandiški kopūstai, 1 dėžė 30 unc. 1/11.
Skumbrija (Iš Lenkijos), 1 dėžė 10 unc. 1/9.
Šokoladinis kremas (olandiškas), 1 dėžė 16 unc. 1/6.
Saldytų taukų (kepsniams), 1 dėžė 16 unc. 2/-.

MĖSOS GAMINIAI

Lašininė dešra	1 sv.	7/6	**Vengriška salami dešra**	1 sv.	6/-
Krokuvinė "	1 "	6/-	**Prancūziška** " "	1 "	5/6
Lietuviška "	1 "	5/6	**Belgiška** " "	1 "	4/-
Sausa, kaimiška dešra	1 "	5/6			

Kitų dalykų kainos lieka tokios, kaip pereitą savaitę paskelbta.

UŽSAKYDAMI PREKES, rašykite tiksliai ir aiškiai savo adresą, išvardinkit užsakomus dalykus ir pridėkite prie užsakymo atatinkamos sumos pašto orderį.

ŽIŪRĖKITE: jei užsakymo suma yra mažesnė, kaip 60 šil., tai reikia pridėti persiuntimo išlaidoms 1/6. Jei užsakymas yra didesnis kaip 60 šil., tada persiuntimo išlaidas firma pamoka. RAŠYKITE: angliškai, vokiškai, lenkiškai, rusiškai. Reikalaukite kainaraščių.

„BRITANIJOS LIETUVIS" savaitinis laikraštis. Redaktorius — K. Obolenas, leidžia — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, 2, London Mews, London Str., London, W.2. REDAKCIJA raštus taiso bei trumpina savo nuožiura. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepridetas pašto ženklas. ADMINISTRACIJA: prenumeratos kaina: D. Britanijoje — metams 32 šilingai, pusei metu — 17 1/2 šilingu, metu ketvirčiui — 9 šilingai. Užsieny: metams — 5 USA doleriai. SKELBIMAI: Spaudos eilute arba jos vieta — 1 šilingas. ADRESO PAKEITIMAS 1 šilingas. REDAKC. IR ADMIN. TELEF. AMB 6195.

Printed by: M. Caplin Press & Co. Ltd. 15, Dunbeved Road North, Thornton Heath, Surrey. Tel. THO 2727

KNYGOS, RAŠTAI

Laiškai lietuviams 1 num. Mėnesinis Tėvų Jezuitų laikraštis, Čikaga, 1950 m. vasario mėnuo. Nedidelio formato 8 pusl. Paskiras num. 5 amer. centai. Redaguoja T. J. Vaišnys, S.J.

Tai yra vietoje „Misijonieriaus laiškų" einąs leidinys. Minėtas leidinys buvo leidžiamas Vokietijoje ir rašomas, daugiausia Tėvo Bružiko. Pasikeitus sąlygoms, tolimesnis „Misijonieriaus laiškų" leidimas iš Vokietijos neįmanomas. Tačiau tokio leidinio reikalas, kaip parodė praktika, yra reikalingas. Todėl Amerikos lietuviai Tėvai Jezuitai nutarė vietoje „Misijonieriaus laiškų" leisti kitą, atatinkamą leidinį. Kadangi ne visi laiškų rašytojai gali būti misijonieriai, dėl to leidiniui ir parinktas kitas, tinkamesnis vardas.

Šis leidinys, tiek savo forma, tiek ir turinio atžvilgiu žymiai skiriasi nuo savo pirmtako, nes yra įvairesnis, aktualesnis ir patrauklesnis.

Iliustracijas piešė dail. Vl. Vijeikis.

SKAUTIŠKUOJU KELIU

Šiemet, liepos 8—15 d., Derby-Nottingham apylinkėje (vidurinė Anglija) įvyks lietuvių skautų stovykla. Norintieji stovykloj stovyklauti, ne vėliau kaip iki birželio 15 d. raštu registruojasi pas psktn. K. Vaitkevičių, 55, Byron St., Derby. Smulkiau apie vietą ir kita bus pranešta vėliau.

Sese ir Broli! Po sunkių ir varginančių valandų fabrikuose, savaitė poilsio gamtoj, savaitė tikro skautiško gyvenimo, su daina prie laužo, Tave sustiprins moraliai ir fiziniai, Tavo sunkiam tremties kelyje. Tad visi į skautišką stovyklą!

* * *

Ligi šiol ėjęs lietuvių skautų laikraštėlis „Skautas", broliškai užleido savo vietą, Pasaulio Lietuvių Skautų Sąjungos (PLSS) organui „Skautų Aidas", kurio pirmas numeris jau išėjo ir šiomis dienomis pasieks skaitytojus. Visi, kurie yra užsiprenumeravę „Skautą", gaus „Skautų Aidą".

Prenumeratos kaina ta pati: metams 12 šil., pusei metų 7 šil., o atskiras num. — 2 šil. „Skautų Aido" atstovas Anglijoje, psktn. K. Vaitkevičius, 55, Byron St., Derby.

Kas neskaito „Skautų Aido", tą kova už laisvę baido.

PRANEŠIMAI

KELIAUJANTIEMS Į ROMĄ

Keliauti į Romą užsirašė 52 asmens. Iš Londono išvažiuojama gegužės 7 d. apie 8 val. vak. Visi važiuoją, kurie dar nesumokėjo, prašomi iki šio mėn. 24 d. sumokėti nustatytą kelionei iki Romos sumą 42 sv., įskaitant drauge ir įrašų mokestį. Kurie neturi Britų pasų, už kelionės dokumentus ir vizas turės sumokėt dar nedidelę sumą, kuri, paaiškės baigiant tvarkyti dokumentus. Apie tai bus pranešta vėliau. Kelionei savo asmeniškiems reikalams bus leidžiama pasiimti nedaugiau kaip 27 sv., nes dalis leidžiamos išsivežti sumos įeina į 42 svarus, — už maistą kelionėje. Kurie turi Britų pasus, nereikia jokių vizų ir nereikia tuo reikalu siųsti blankų. Rašyti: Rev. J. Sakevičius, 21, The Oval, London, E.2.

AUKOS

Tautos Fondui Vasario 16 proga aukojo: DBLS Brockworth sk. £ 8.10.0, Herrison-Godmanstone sk. £ 3.8.0, Scriven sk. £ 1.3.6, Cannock sk. £ 1.10.6, Castle Donington £ 5.19.0, Northwood sk. £ 4.1.0,0. ir I. Giriūnai 10/-, P. Burkevičius 10/-, P. Girnys 5/-.

Namų fondui aukojo: A. Dibulskis 10 šil.

GALVOSUKIAI

Galvosukis Nr. 1.

1) . . . — — — . .	Kraugerys
2) . — —	Regėjimui pagerinti priemonė
3) . . — — . . .	Rusijos ežeras
4) . . . . — . — .	Vyro vardas
5) . . — . . . . —	Mokslo įstaiga (daugiskaitos kilmininkas)
6) . . — — — . . .	Vyro vardas
7) . . . — —	Esamojo laiko veiksmažodis
8) . . — — . .	Vytauto tėviškė
9) . . . — — . .	Gėlė
10) . . — . . — —	Moterų drabužis

Skaitant pirmąsias žodžių raides iš viršaus žemyn, gausim vieno Lietuvos rašytojo vardą.

Brūkšnius pakeitę raidėmis ir paeiliui sudėję, iš viršaus žemyn, gausime Britanijos lietuviams aktualų posakį. **Vikt. Vyt.**

PABAIDĖ

Mokytojas: — Palauk, pakviesiu tavo tėvą.

Mokinys: — Mano tėvas gydytojas ir už vizitus brangiai ima.